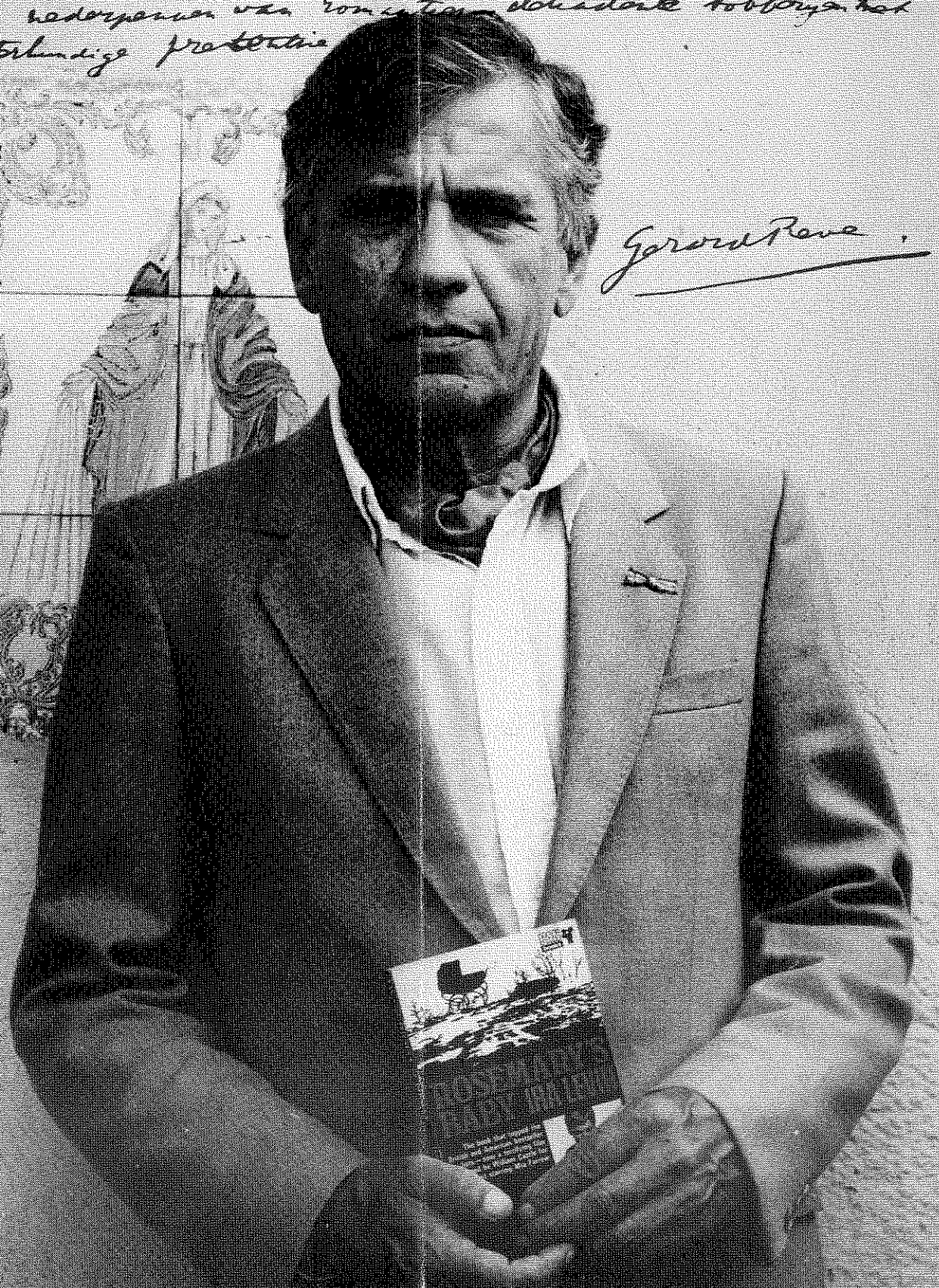

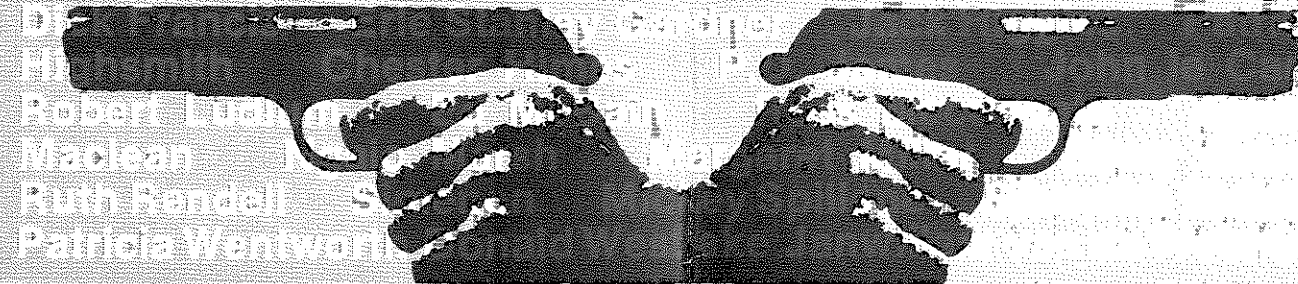
Gerard Reve voor zijn huis in La Bégude de Mazenc, Frankrijk, augustus 1983

Wil je mij als menig lid noteren van het Thrillers & Detectives blad? Ik heb altijd een groot [vrijheid] (en beetje jaloezie) gehoord van het genre. Officieel bekent men er vaker te zijn, maar een goede detective schrijver is heel wat moeilijker dan het naderen van romans, de laatste tobbige met letterkundige pretentie.

Gerard Reve

THRILLERS & DETECTIVES

Onafhankelijk tijdschrift voor misdaadlectuur onder redactie van Theo Capel 3e jaargang nummer 4, september 1983.
Redactie en administratie p/a Nic. Maesstraat 139 hs, 1071 PX AMSTERDAM

ROMEINS RECHT Kort verhaal door Theo Capel

En verder: De verzamelwoede
Profiel van P.D. James Hete zomer eist tol
Kwaadaardige dames Vliegersromantiek
Rovende Russen

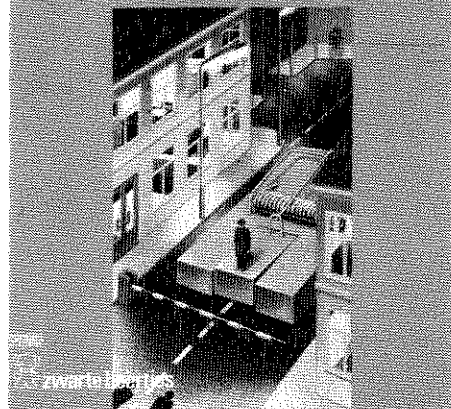

Gerard Reve
op blz. 20

Brian Freemantle

DUBBELSPEL MET HOGE HEREN

Charlie Muffin-Spion

Omslagverhalen

Het gebruik van de spuit is niet alleen in de wereld van de junkie gewoon, ook ontwerpers bedienen zich frequent van dit hulpmiddel. Verslaving komt ook bij deze groep veelvuldig voor en hoewel minder gevaarlijk voor de gezondheid, kan men zich afvragen of het niet raadzaam zou zijn deze categorie ontwerpers ook eens aan een therapie te helpen, die hen van deze hardnekkige gewoonte kan afhelpen. Enkele mensen ontdekken de techniek, experimenteren ermee, maken prachtig werk en binnen korte tijd is het mode om ook zo te werken en ben je niet goed bij je hoofd als je de mode niet volgt. Het nadeel hiervan is dat men nog jarenlang opgescheept zit met veel kwalitatief inferieure troep, dat door de massa niet als zodanig wordt herkend.

De laatste tijd kun je constateren dat de hausse in spuitwerk weer aan het afnemen is. Wat overblijft is natuurlijk weer het handjevol grafici die de spuit goed en functioneel gebruiken. Zo zag ik op de omslag van **Een moordenaar pro deo** (uit-

geverij Sijthoff) een mooie schaduwwand langs een afgescheurde en omgekrulde foto die hem iets van de ondergrond doet afkomen. Een ander aardig voorbeeld is de illustratie van **Bruce Meek** voor **Dubbelspel met hoge heren** van Brian Freemantle (Zwarte Beertjes, 5,75). Het is een van de avonturen van Charlie Muffin, een spion die oogt als een schlemiel, maar kijk uit voor hem. De illustrator heeft leuk bedacht om hem als menselijk lokaas op een enorme muizenval te plaatsen, die zich midden op een weg met aandoenlijke huiskamertjes bevindt. Het troosteloze Oost-Berlijn waar de scène is gelocaliseerd zou je er niet aan herkennen. Zijn de schaduwen links onder vrienden of vijanden? De afbeelding symboliseert op doeltreffende wijze het kat- en muisspel tussen supermachten. Het is alleen jammer dat hij niet op een royaler formaat is afgedrukt. Dat had naar mijn mening makkelijk gekund.

Steye Raviez

Hollandse Nieuwe

Schaduwwerk

De kracht van de detectives van Willy Corsari ligt niet zozeer in de intrige als wel in de kunst van de schrijfster om gezellig en betrokken over een groep mensen te vertellen. Vaak gaat het om uitdijende families en ook in **Spelen met de dood** (Veen, 14,90) is dat weer het geval. In deze reeds lang aangekondigde gloednieuwe detective van de hoogbejaarde Corsari (83) moet haar levenslange fictieve metgezel inspecteur Lund de moord om een jonge *femme fatale* oplossen. Er lopen verschillende verhaallijnen door elkaar heen met in het middelpunt Karin Laferti (een naam die meer dan klankverwantschap met de schrijfster zelf suggereert) en haar zontje Arjan. Inspecteur Lund is nog steeds met zijn Puck, aan wie hij ook nog steeds zijn zorgen kwijt kan. Iedereen mocht wensen dat hij op een leeftijd als die van Willy Corsari nog zo'n aardig boek kan maken. (TC)

De man in de schaduw van schrijfster Jackie Lourens (Zwart Beertje, 5,75) is een echte Nederlandse politieroman. Na de ontvoering van een kind gaan degelijke agenten zorgvuldig alle sporen na. Gaandeweg maken we zo niet alleen kennis met hun onderzoeksmethoden, maar ook met hun zielerorselen. Het blijken brave burgers te zijn met voor de hand liggende opvattingen over onderwerpen als emancipatie, werkloosheid en de rol van politici. Een echte rechtse bal kom je in het verhaal niet tegen. Jackie Lourens denkt, waarschijnlijk niet ten onrechte, dat men daarvan in ons domineesland niet gediend is. De kneuterigheid die hierdoor ontstaat, heeft ze echter door een kunstgreep willen compenseren. De ontvoeringszaak heeft een achtergrond van on-Nederlandse allures. De politie-Klein Duimpje moet het

tegen de misdaad-Goliath opnemen! Maar desondanks blijft het boek net zo Nederlands als een bord Brinta, voedzaam en melig. (FH)

Martine Carton's heldin, de journaliste Tonia van Dijk, bezoekt in **Hera en de centenkrabbers** (De Kern, 17,50) dit maal de V.S. om het huwelijk van haar zuster bij te wonen. Haar wufte zus, die zowel uiterlijk als innerlijk een scherp contrast vormt met Tonia, beweegt zich in mondaine kringen van rijke en beroemde mensen voor wie drank, sex en drugs de belangrijkste bron van ontspanning uit maken. Een beroemde protestzanger valt dood in Tonia's armen en zij ruikt onmiddellijk onraad. Haar voormalig idool kan geen natuurlijke dood gestorven zijn!

Hera en de centenkrabbers is luchtig van toon met een humoristische nadruk op het koddige, bakvisachtige gedrag van de hoofdpersoon die zich voortdurend het hoofd breekt over haar kapsel, opmaak, kleding en succes bij de andere sexe. Ook dit keer geeft ze weer blijk van feministische opvattingen die helaas meer de indruk maken van gesputter dan van doorleefde overtuigingen. Een duidelijke intrige ontbreekt en hoewel Carton haar personages hier en daar raak typeert, blijft de geforceerde lolligheid van het boek moeilijk verteerbaar. (HKo)

Puur vergif

Het vergiftigde brein is een mooie titel voor een misdaadroman, maar helaas is dit eerste produkt van J.J. de Lichte (Zwarte Beertjes, 5,75) teveel een parodie om echt aardig te zijn. Het is de eerste aflevering van de avonturen van **Martin Rasker**, privédetective, die volledig is gebaseerd op een karikatuur van het Californische voorbeeld. Altijd met een saf in

de mond, drank onder handbereik en om te laten zien dat hij niet echt van de straat is, staat Coltrane op de cassette en rijdt hij rond in een oude Peugeot. Het verhaal draait om moord en gedonder met onderzoek met psychofarmaca. Rasker is een *tough guy* die met een grote mond en een doelsubsidie van de Brand Up-fabriek de zaak klaart. *'Geen spatjes, anders ga je naar de rattenhel'*, zegt hij tegen een schurkje. De schrijver moet daar met zo'n stijl ook voor uitkijken. (TC)

De Zwarte Beertjesreeks biedt ook plaats voor een ander subgenre van de misdaadroman. Wim Kleine mocht met een tweede politieroman komen, met de onuitsprekbare titel **YK-58-KY** (Zwart Beertje, 5,75). Gelukkig leert de omslagillustratie dat het hier om een nummerbord gaat. De betreffende wagen maakt deel uit van een serie die alleen qua nummer midden in het kenteken verschilt. De vraag is welke van de wagens nu precies in Driemond is geweest, waar een moord heeft plaatsgevonden. Het mij goed bekende dorpje onder de rook van Weesp is veel minder uit de kluiten gewassen dan je uit dit boek zou vermoeden, maar dat is detailkritiek. De rijkspolitie uit Weesp (dit is geen mop) moet de zaak klaren. Het spanningsloze dat de naam Weesp oproept, komt ook tot uiting in het verhaal. De politieroman verandert al snel in een saaie klassieke puzzeldetective, waarin door middel van eindeloze dialogen alibi's uit elkaar worden geplozen. (TC)

Omdat de kosten nog steeds voor de baten uithollen, bedraagt de abonnementsprijs met ingang van dit nummer f 13,45

Prijsvraag

Wie durft? Thrillers en Detectives nodigt zijn lezers uit, een kort verhaal te schrijven onder de titel **De gier van brigadier De Kat**. Uiteraard moet de titel de inhoud dekken. Zo de winnende inzending al niet geplaatst wordt, dan ontvangt de schrijver toch in ieder geval een gratis toegangsbevis voor Avifauna. Op een eerdere oproep van dezelfde strekking werd alleen gereageerd door ene J.W. van de Wetering, die echter meende een loopje met de redactie te kunnen nemen door zijn verhaal **De kat van brigadier De Gier** (Loeb 22,50) te noemen. Met dat soort 'grappen' is hij bij Thrillers en Detectives dan wel aan het verkeerde adres.

Terzijde zij vermeld, dat hij na onze afwijzing voornoemd verhaal, samen met nog wat andere, bij uitgeverij Loeb heeft weten onder te brengen. De meeste stukjes gaan over adjudant Grijpstra en brigadier De Gier (waar een prijsvraag al niet toe kan leiden!), en moeten het vooral hebben van de enigszins vervreemdende dialogen tussen deze twee rechercheurs, en hun omgang met corpsleden en verdachten. De niet-Grijpstra verhalen hebben meer diepgang en stemmen nu en dan tot nadenken, iets wat je bij sommige andere Nederlandstalige auteurs van het moment maar beter niet kunt doen. Neem nu eens de volgende tekst: *'Het lukte meteen. Hij voelde hoe hij vat kreeg op het geheel van metaal, plastic en verbindingen. Hij schrok even terug toen de psychokineti-*

Willy Corsari: oud, maar creatief

sche kracht een eigen leven scheen te gaan leiden en begon te knagen aan de coërcatieve samenhang van de metaalmoleculen'. Deze brabbelpiraat is letterlijk overgenomen uit **Contract met een supermens** ontsproten aan het brein van John Vermeulen, (Zwart Beertje, 6,50). Het gaat over misbruik van psychokinese. De hoofdpersonen hebben, ofschoon ze de Belgische nationaliteit bezitten, namen als Glover, Freeman en Combres. Geschikt om jongens van 10 tot 14 jaar van de straat te houden, maar een Gouden Griffel zit er naar mijn idee voor John niet in. (HKg)

De nieuwe Van Zomeren: OTTO'S OORLOG

verschijnt eind september!

Grote ABC. 264 blz.

Het verleden gaat nooit over...

In iedere boekhandel te koop voor f 24,50

ARBEIDERSPERS SINGEL 262

I'll make him an offer he can't refuse

De Poplar Press van de Bowling Green University (Bowling Green, Ohio 43403, USA) publiceert o.m. voor misdaadboekenfans *Clues: A journal of detection*. Het blad verschijnt twee maal per jaar en een abonnement kost in de USA \$ 10.— Anton Hermus. Postbus 19017, 3401 DA UTRECHT.

Gezocht: Engelse edities, bij voorkeur hardcover van: Andrew Bergman, J.M. Cain, R. Chandler, enz.

Zeer speciaal zoek ik gebonden werk van Robert van Gulik en Ross MacDonald in het Engels. Wat de Nederlandse detectives betreft. Ik mis nog: Ivans-nr. 1 t/m 5, 7, 11 en 12 van de 1e GG-serie nr. 5 May-serie nr. 4, 6, 11 en 12 van de 2e GG-serie nr. 1, 2 en 3 van de Dennenberger-serie. Graag bericht aan: C. Bressers. Schommerveld 9, 5751 EA Deurne. Tel. 04930-14349

Gezocht:

Thrillerreeks van Fjodor Klondyke 'De Z van Zombie' auteur onbekend Chantage on Amore door Werda en andere van deze auteur. Wie is Oldenbroek door Horst Alm De gast van kamer 13 door Jan Apon Een tip van Bissac door Jan Apon e.a. De dames vroegen om moord door Geth van Zanten Recht zonder wet door J.F. Kliphuis De groene tijger door J.F. Kliphuis Een kwestie van Leeuwen en dood door Bert Japin Call-girl zonder alibi door Bert Japin De laatste druppel door Bert Japin De hondse moordenaar door Bert Japin Code Duizendpoot door W.H. van Eemlandt Het mysterie van Marck en Bismarck door L. van Vlaardingen Er speelt nog een dode mee door Jan Domans De man die de sleutel had door Ted O' Sikkens Linkerbeen gezocht en Ratten op de trap door F.R. Eckmar Na afloop moord IJsvogel en de schorpioen door Bob van Oyen Aangeboden: 8 delen van de David Brown detectiveserie door Jacques van Workum Klaas vanderSpoel - Henri Dunantlaan 81 9728 HC Groningen - Tel. 050-255791 (na 16.30 uur)

Secundaire literatuur over misdaadboeken: Algemeen Dagblad 27/5/83: De mei-moorden, sterke thriller over Rotterdam (Gecombineerde bespreking en interview met schrijver Jacques Post) HP 23/7/83: De laatste meester van de Californische school. In memorium van Ross Macdonald door Theo Capel VN 23/7/83: Ross Macdonald, de laatste grootmeester. In memorium door Rinus Ferdinandusse. VN's Detective en Thrillergids '83: Interview met Tomas Ross door Rinus Ferdinandusse.

Alle boeken verzamelen

Foto Steve Raveiz

Verzamelaar Maarten Bronkhorst: Er kan nog meer in de kast

De ontdekking in de tweedehands zaak

Naast de toenemende belangstelling uit academische en literaire kring begint ook de interesse van verzamelaars voor het misdaadboek te groeien. Met name in de USA zijn er diverse gespecialiseerde antiquarische boekwinkels die catalogi uitgeven vol met eerste drukken van bekende en onbekende misdaadschrijvers. Het gevolg is dat ook uit het oogpunt van belegging het misdaadboek onder de aandacht komt. In Nederland is de verzamelwoede nog gering, wat ook wordt veroorzaakt door het ontbreken van een goede bibliografie van het misdaadboek. Als het aan **Maarten Bronkhorst** (28) ligt, komt daar snel verandering in.

‘Ik heb nu een compleet overzicht van 1900 tot 1983, waarop **890 titels** voorkomen. Je weet natuurlijk nooit of het helemaal volledig is. Ik heb bij voorbeeld ook nog een korte lijst met titels waarvan ik vermoed dat het om misdaadboeken gaat, maar omdat ik de boeken zelf niet heb gezien, kan ik dat niet met zekerheid zeggen. De prikkel om een bibliografie van

oorspronkelijk Nederlandse misdaadboeken te maken kreeg ik door het lezen van het overzichtsartikel van *Jan Roozendaal* ‘**Misdaad in Holland**’ dat als bijlage zat bij de Nederlandse vertaling van ‘*Bloody Murder*’ van Julian Symonds. ‘*Moord en Doodslag*’ heette dat. Roozendaal schreef dat er tot 1975 ongeveer 650 Nederlandse misdaadboeken waren verschenen en in zijn artikel noemt hij daarvan bijna de helft. Ik las dat en wilde toen weten hoe die andere helft heette en of Roozendaal wel gelijk had met zijn 650. Ik vond het leuk om lijsten te maken. In die tijd had ik ook al eens een lijst van science-fiction boeken aangelegd. Dat was iets dat ik in mijn studententijd deed, als kind deed ik dat nog niet. Thuis lasen mijn vader en moeder wel graag misdaadboeken, maar ze waren geen echte verzamelaars en ik was ook niet zo’n jongetje dat alles spaarde en alles noteerde. Die uitlatingen van Roozendaal die vond ik een soort uitdaging. Ik wou zien of hij gelijk had. In de Leeszaal ben ik op zoek gegaan naar naslagwerken en daar stuitte ik op het **Lectorium Repertorium**, dat een overzicht biedt van ‘*litteraire en vulgariserende werken*’. Daarin staan boeken in categorieën ingedeeld, bij voorbeeld als ‘avontu-

renromans’ en dan zie je meteen hoeveel van die boeken in een bepaald tijdperk zijn verschenen. Vervolgens ben ik die boeken gaan opzoeken in **Brinkmans Cumulatieve Catalogus van Boeken**. Daarin staat over het algemeen meer informatie over een boek. Door met het Repertorium te beginnen hoefde ik niet systematisch de hele Brinkman na te lopen, die op auteur is ingedeeld. Volgens mij was dat Repertorium vrij volledig, want ik ben er zelfs boeken in tegengekomen die ik in de Brinkman niet terug heb kunnen vinden. De hele periode van 1900 tot 1965 ben ik zo nagegaan. De periode na ’65 heb ik via diverse bronnen geïnventariseerd, omdat het Repertorium slechts tot dat jaar liep. Daarna zijn er alleen maar losse afleveringen verschenen. Ik heb Roozendaal toen nog een keer opgezocht en mijn gegevens met de zijne vergeleken en ik heb nu het idee dat het overzicht praktisch volledig is. Per jaar heb ik genoteerd welke boeken er zijn verschenen. Naast dat chronologisch overzicht heb ik ook een opsomming per auteur gemaakt, waarbij ik ook aangeef of een boek soms opnieuw is uitgebracht onder een andere titel. Bij de auteurs staat verder of er een serieheld in hun werk voorkomt. Van die figuren is er ook nog een apart overzicht, plus een overzicht van de pocketreeksen die er zijn geweest. Sommige verzamelaars zijn namelijk daar weer in geïnteresseerd, die willen dan zo’n hele reeks compleet hebben.’

‘Toen ik die lijst aan het maken was, waar ik zo’n beetje in ’78 mee begonnen ben, kreeg ik ook zin om die boeken zelf te hebben. Dus ben ik ze toen gaan verzamelen. Van de 890 boeken die ik heb geregistreerd, bezit ik er nu 580. Ik had er wel meer kunnen hebben, maar ik koop niet zoveel nieuwe boeken. Dat is gewoon een kwestie van geld. Voor een nieuw boek ben je al gauw 15 tot 20 gulden kwijt, terwijl je tweedehands nog heel veel boeken voor één gulden kan vinden. Je hebt enkele bekende tweedehandsboekwinkels, waarvan ik de naam niet wil noemen. In verzamelaarskringen weet iedereen over welke ik het heb en verder hoef je niet alles bekend te maken. In één daarvan heb ik in de loop van de tijd bijna de helft van mijn collectie gevonden. Je merkt dat er nog weinig belangstelling is voor Nederlandse misdaadboeken. Ze staan bij voorbeeld niet apart. Meestal zitten ze in bakken met een hele hoop andere oude boeken. Voor de winkel zijn dat de oninteressante boeken die bedoeld zijn voor de snuffelaar. Zo ben ik aan heel wat boeken gekomen. Op het Waterlooplein heb je ook van die kramen met bakken boeken waarin alles door elkaar staat. Alleen boeken van meer bekende schrijvers die halen de handlaren er zelf uit. **Ivans** is daarvan een voorbeeld. Die is erg in trek en daar betaal je ook zo’n vijftien gulden per deel voor. Het

gevolg is dat ik die nog niet compleet heb, want hij heeft enkele tientallen boeken gemaakt. **Robert van Gulik** is ook in de mode aan het komen. Voor zijn oude boeken betaal je ongeveer even veel als voor de nieuwe heruitgave.

Hoe verder je teruggaat in de tijd hoe moeilijker het is om aan titels te komen. Van de meeste boeken is maar één druk verschenen en dan wordt het gauw een kwestie van toeval of je er nog eentje tegenkomt. Als je echt op eerste drukken uit bent, hoef je je dus bij Nederlandse misdaadboeken niet erg druk te maken, want als je ze al vindt dan heb je vanzelf die eerste druk. Het is wel jammer dat je bijna nooit meer de stofomslag erbij vindt, daar staan vaak ook auteurgegevens op, zodat je verder op weg wordt geholpen of kan controleren of je gegevens kloppen. Het verzamelen van misdaadboeken is overigens niet mijn belangrijkste activiteit. Ik ben nu ook bezig een complete verzameling aan te leggen van het werk van **P.G. Woodhouse**. Daarvan probeer ik alle uitgaven die er van een roman zijn verschenen te pakken te krijgen. Omdat hij heel erg veel heeft geschreven en erg populair was en is, ben je daar niet zo gauw mee klaar. Woodhouse is erg gewild bij verzamelaars en van zijn werk is al eens een overzicht gemaakt, dat je dus goed kan gebruiken.’

‘Verzamelen houd niet in dat ik al die boeken ook echt lees. Dat komt ook omdat vooral het oudere werk vaak erg saai en oubollig is, zoals Roozendaal ook al zegt in zijn artikel.

Hij heeft het bij voorbeeld over de boeken van **de Sinclair** en die zijn inderdaad niet leuk om te lezen. In die vooroorlogse boeken gaat het vaak om hele lange verhalen die bladzijden lang doorgaan. De politie of de detective proberen dan om vast te stellen waar iemand om zo en zo laat is geweest en wat hij op dat tijdstip heeft gedaan. Je hebt bij voorbeeld ook de boeken van **Middendorp** over een Franse inspecteur die **Henri Crampton** heet, die boeken zijn ook niet erg boeiend. Als ik dan misdaadboeken lees, dan houd ik me liever bij de Amerikanen. **Chandler** vind ik zelf erg goed, maar ook **Rex Stout** vind ik leuk om te lezen. Het verzamelen dat doe ik meer vanwege de drang om een complete collectie te krijgen, dan om de boeken zelf.

Uit het overzicht komen ook interessante dingen naar voren. Zo is in de Tweede Wereldoorlog in het begin nog een hele serie boeken verschenen, waarbij je wel moet rekenen dat een deel in Indië, in Batavia is uitgebracht, waar de oorlog pas veel later uitbrak. De enige detective die **Simon Carmiggelt** schreef, stamt uit die tijd. Van de regels uit die periode weet ik weinig af. Ik vermoed dat dit soort boeken nauwelijks zijn verboden, omdat het om

ontspanningsboeken gaat, maar ik heb wel een naoorlogse uitgave te pakken gekregen van een boek, waarin stond dat de oplage in beslag is genomen in de oorlog. Dat gaat om **De blauwe wereld van G. Colmjon**, een schrijver die ook gewone romans heeft gemaakt. Op de omslag stond dat de **SS- en Polizeiführer in Nederland** vond dat in het boek werd neergezien op Duitsers en dat er teveel sympathie voor de Engelse ‘*lebenshaltung*’ uit opsteeg. Het is me verder niet echt duidelijk of de Nazi’s het genre voor hun eigen doel hebben gebruikt. De enige titel die ik in dit verband heb gevonden is **Dr. Nathan Oppenheim’s Medicinale Baden**, waarin alle schurken van joodse huize zijn. Het is geschreven door **Willem van Santen** die volgens het Repertorium in ’44 bij Renkum is overleden. Hij was toen nog niet zo oud en misschien heeft hij wel aan de kant van de Duitsers aan de slag om Arnhem meegedaan. Het boek is uitgebracht door de Volksche Uitgeverij Westland in ’43. Dat was een foute uitgeverij die ook bij voorbeeld het boek van Johanna Haaren in vertaling heeft uitgegeven ‘*Moeder vertel eens wat van Adolf Hitler*’. De andere boeken uit die periode zijn gewoon bij normale uitgeverijen verschenen. Naarmate de oorlog duurde, nam het aantal uitgaven steeds meer af. In ’44 was het er nog één, maar in ’45 helemaal geen één. Dat is het enige jaar waarin geen enkel boek is verschenen. Behalve de oorlog is er nog een andere slappe tijd geweest, dat was in de eerste helft van de jaren zeventig. Toen zijn er eigenlijk alleen een paar boeken van Baantjer en van Terpstra, de opvolger van Havank, verschenen. Ik weet ook niet waaraan dat lag, de uitgevers zagen er blijkbaar geen brood meer in. Met de boeken van Janwillem van de Wetering is daar verandering in gekomen en de laatste jaren mag je echt van een hausse spreken.’

‘Of er veel wordt verzameld in Nederland, weet ik niet, maar ik geloof niet dat de groep erg groot is. Voordat Thrillers & Detectives bestond kende ik eigenlijk niemand die zich met het Nederlandse misdaadboek bezig hield.

In een van de eerste nummers heb ik een keer een oproep geplaatst en nu ken ik zo’n tien mensen in het land die ook een collectie hebben. Nee, veel is dat niet en daarom ben ik ook bang dat het moeilijk zal zijn een uitgever te vinden voor mijn bibliografie. Ik zit er nu aan te denken hem in eigen beheer te laten maken, maar ik kijk toch nog tegen de kosten aan. Meulenhoff heeft een keer een science-fiction-bibliografie op de markt gebracht en die kan je nu bij de Slegte voor één gulden kopen. Daar heb ik mijn exemplaar ook vandaan.’

Theo Capel

Crimineel avontuur in... Prisma Misdaad Stuk voor stuk moorddadig Vaste prijs: f9,90

Bij de boekhandel

Werk van Buitenlanders

Vernieuwde vertalingen

In Thrillers & Detectives wordt weinig geschreven over de kwaliteit van vertalingen. Er is een zekere schroom om scherp te oordelen over personen die voor een karige beloning inspannend werk moeten verrichten. Vaak hebben uitgeverij niet zo veel over voor een vertaling. Men gaat er vanuit dat de lezer alleen maar in het verhaal is geïnteresseerd.

Hoewel er boeken zijn waarbij het er niet zoveel toe doet, ontleen veel boeken hun aantrekkingskracht niet alleen aan de intrige en een slechte vertaling laat dan vaak van een goed boek niet veel heel. Recensenten achten zich echter ook niet bevoegd om een oordeel te vellen over een vertaling, omdat het nu eenmaal iets subjectiefs zou zijn.

Toch stapte ik over mijn schroom heen toen ik een omnibus van vier **Sherlock Holmes**-novellen in handen kreeg, door uitgeverij Loeb op de markt gebracht met de parmantige flaptekst: 'in een nieuwe en complete vertaling.' Nu wist ik toevallig dat een deel van het werk van Sherlock Holmes vroeger vertaald is door **Simon Vestdijk** en bezeten door een heilig geloof in autoriteiten vroeg ik mij af wie hem zou kunnen verbeteren. Een telefoontje met uitgeverij Loeb leidde al snel tot een gesprek met de directeur zelf:

'We vonden de oude vertalingen niet goed. Ja, Vestdijk vonden we inderdaad niet goed. Zijn taalgebruik is archaisch en de vertalingen zijn niet compleet, zelfs Vestdijk liet stukken weg.' Dat laatste zei hij met veel nadruk.

Zulke uitlatingen vroegen om het onderzoek voort te zetten en samen met mijn echtgenote heb ik vertalingen en originele vergeleken.

Laat ik met het minst slechte beginnen. **Frank Berserik** heeft een nieuwe vertaling gemaakt van *The hound of the baskervilles*, een boek dat eerder door Vestdijk is vertaald. De nieuwe vertaling volgt de originele Engelse tekst vrij nauwkeurig en als er nooit eerder een vertaling van was gemaakt, dan zou ik er geen lelijk woord over schrijven. Vergelijking met de oude vertaling van Vestdijk leidt echter tot een paar verrassende ontdekkingen. De beide vertalingen lijken erg veel op elkaar, maar zijn nooit exact gelijk. Steeds weet Berserik een synoniem te vinden voor door Vestdijk gebruikte woorden. Waar de laatste het woord 'erg' gebruikt, staat bij Berserik 'zeer'; in plaats van 'uitstekend' gebruikt hij 'uitnemend' en in plaats van 'plattelandsdokter' 'plattelandsheelmeester'. Zelfs als Vestdijk een foutje maakt – althans volgens onze bescheiden mening – door 'right of way' niet te vertalen als 'recht van overpad', volgt Berserik braaf met iets andere bewoordingen.

Het is duidelijk dat deze nieuwe vertaling best achterwege had kunnen blijven. Hij is beslist niet beter of moderner dan de vertaling van Vestdijk. Completer is hij ook niet; nergens is ons gebleken dat Vestdijk

stukken zou hebben weggelaten, en voor zover dat iets bewijst: de oude vertaling telt meer woorden dan de nieuwe.

De drie andere boeken *A study in scarlet*, *The sign of four* en *The valley of fear*, zijn opnieuw vertaald door **Hans Dorrestijn** en ik durf te stellen dat hij er een potje van heeft gemaakt. Zijn woordkeuze is hinderlijk populair, culminerend in het geregeld hanteren van woorden als 'lullen' en 'lulkoek', met enige goede wil zou je dat nog als een kwestie van smaak kunnen afdoen, maar hij laat soms ook hele bijzinnen weg en zelfs de spelling van namen deugt vaak niet.

Het is niet nodig er veel woorden aan vuil te maken. Wij hebben nog één van de oude vertalingen naast de nieuwe gelegd en kwamen al snel tot de conclusie dat de oude veel beter is.

Het copyright van de oude vertalingen berust bij Contact en het leek mij wel aardig eens te vragen wat men er daar van vindt. Tot mijn verbazing was de directeur, Bert Bakker, eigenlijk niet bereid er uitgebreid op in te gaan:

'Het werk van Conan Doyle is vrij van rechten en Loeb heeft dus een nieuwe vertaling laten maken – in hoeverre dat nu echt nieuwe vertalingen zijn, laat ik in het midden – het maakt mij niet veel uit. Wij zijn een paar jaar geleden opgehouden met het uitgeven van deze boeken. Nee, ik heb eigenlijk niet zo veel zin om over dit soort affaires te praten. Het is in ieder geval niet zo dat wij slaande ruzie hebben met Loeb, als u dat soms mocht denken.' Blijkbaar willen de heren uitgeverij elkaars vuile was liever niet buiten hangen. Waarom dat zo is, blijft vrij moeilijk te verklaren. Zoals het ook moeilijk te verklaren is waarom Loeb het nodig vond nieuwe vertalingen te laten maken; had hij niet beter kunnen proberen met Bakker een afspraak te maken over het gebruik van de oude vertalingen? Bakker kon, of wilde, mij niet vertellen of daartoe pogingen waren ondernomen.

Rest nog de vraag hoe erg het is. In het vorige nummer heb ik. C.P. Snow geciteerd, die erop wees dat de voornaamste aantrekkingskracht van de Sherlock Holmes-verhalen – anders dan vaak wordt gedacht – niet in de intrige ligt. Bijgevolg is een slechte vertaling een zware aanslag op dit werk. De karakteristieke dialogen van Holmes en Watson moeten iets negentiende-eeuws houden en ook de schetsjes van Londen vragen een nauwgezette vertaling (FH)

Zwart

In het Harlem dat **Chester Himes** beschrijft in *Zwarte Katoen* (Sijthoff, 15,90) oogst de 'Terug naar Afrika' beweging veel succes. De oplichter, dominee O'Malley, spiegelt zijn rasgenoten een gouden toekomst voor als zij terugkeren naar het zwarte werelddeel. Voor slechts duizend dollar organiseert hij een geheel verzorgde enkele reis naar Afrika. Maar onder ogen van een toegestroomde goedgelovige menigte wordt de 87.000 dollar

die hij al buit heeft gemaakt, bij een bloedige roofoverval van het afgekaapt. De hardhandige helden van Himes, de negerdetectives Coffin Ed en Gravedigger Jones, gaan met volle inzet achter het gestolen geld en de inmiddels gevluchte O'Malley aan. Ze stuiten hierbij op de 'Terug naar het Zuiden' beweging die onder leiding van een blanke kolonel de zwarten een nog stralender toekomst dan in Afrika belooft als zij weer teruggaan naar de katoenplantages, zoals in de tijd van de slavernij.

Zwarte Katoen is een herdruk van *Katoen komt naar Harlem* uit '65. Het verhaal vol bizarre gebeurtenissen en absurd geweld zoals alleen Himes dat kan schrijven, heeft nog steeds niets van zijn aantrekkingskracht verloren. (HKO)

Aan de kust van Cornwall loopt een Griekse olietanker aan de grond in *De zwarte vloek* van Hammond Innes (Elsevier, 15,90). De schade voor de visstand, het vogelleven en de flora lijkt onherstelbaar als er niet snel wordt ingegrepen. De overheid talmt met het vlot krijgen van de tanker, zodat de olie gestaag in zee blijft stromen. De schrijver Trexor Rodin en zijn vrouw Karin die aan de kust wonen, zie dit wanhopig aan. De emotionele Karin onderneemt zelf een poging om het probleem radicaal te lijf te gaan, waarbij ze tragisch om het leven komt en Rodin zweert zich te zullen wreken. De achtervolging van de man die hij verdenkt de oorzaak van de ramp te zijn, voert hem over de halve wereld en tijdens zijn speurtocht stuit hij op een gigantische samenzwering. Al met al levert dat een van de betere boeken van Innes op, die bij de verwerking van de actuele problematiek in een avonturenroman niet over een nacht ijs is gegaan. (HKO)

Hemels

Het oudere werk van veelschrijver Jack Higgins wordt met de regelmaat van de klok ook in het Nederlands uitgebracht. **Ten oosten van de hel** (ZHU, 17,90) speelt in het grimmige en onherbergzame Groenland, een weinig gebruikte achtergrond in de thriller, waarover Higgins zich blijkbaar goed heeft gedocumenteerd. Een piloot neemt alle klusjes aan waarbij hij zijn vliegtuigje kan gebruiken en nu wordt hij gehuurd om naar een plek te vliegen waar een ander vliegtuig is neergestort. Hij vertrekt in gezelschap van de weduwe van de omgekomen piloot en dit vormt de inleiding tot een niets ontziende jacht op een kistje met smaragden dat zich aan boord van het wrak moest bevinden. Het verhaal is spannend en onderhoudend met schilderachtige bijfiguren en een weinig voor de hand liggende ontknopning. Het meest treffende is echter de overeenkomst met de vliegerverhalen van Gavin Lyall. Je vraagt je bij lezing af of hier nog wel sprake is van toeval. (HKO)

Vergelijkingsmateriaal is dicht bij de hand in de vorm van **De achterkant van de hemel** van Lyall (Sijthoff, 18,50).

Hierin gaat het om Jack Clay, een ex-oorlogsvlieger die werkt voor een onbeduidend maatschappijtje, dat hem tegen minimale betaling in een krakkemikkig vliegtuigje chartervluchten laat uitvoeren. De diepste wens van Jack is een spectaculaire verbetering van zijn financiële positie. In Athene krijgt hij een lading aangeboden, die hij eerst weigert omdat hij vermoedt dat het om wapens gaat. Later ontdekt hij dat er iets waardevollers in het spel is, wat zijn hebzucht zo prikkelt dat hij de vracht alsnog accepteert. De lading blijkt deel uit te maken van een nog grotere schat, waarvan de verblijfplaats moet worden opgespoord. Deze oudere Lyall is een spannend jongensboek voor grote mannen, vol met stoere vliegersromantiek. (HKO)

Vaarwel Mickey Mouse, de Nederlandse vertaling die praktisch gelijktijdig met de Engelse pocketeditie verscheen, is een nieuwe pil die Len Deighton aan zijn gevarieerde oeuvre heeft toegevoegd (Elsevier, 22,50). Gezegd moet worden dat Deighton altijd goed en prettig leesbaar schrijft. Het gaat hier om de lotgevallen van een Amerikaans jagersquadron in WO II dat bombardementsvluchten op Duitsland vanuit Engelse bases begeleid. James Farebrother en zijn maat Mickey Morse (Mouse) vervullen de hoofdrollen, waarbij Engelse dameskennissen verder een belangrijke rol vervullen. Het is een wat vreemd verhaal, waarbij de vader van Farebrother als generaal steeds in het leven van zijn zoon interveniëert en waarbij Morse om publiciteitsredenen geen sterpiloot mag worden. Omdat het boek nogal eigenaardig van opzet is, overtuigt het daarom niet steeds. Als het 100 à 150 bladzijden korter was geweest, zou de spanning groter zijn geweest. (WV)

Geen berouw

Schaamteloos berouw van Antonia Fraser (Prisma, 8,90) is een nieuw avontuur van televisiejournaliste Jemina Shore. De oorspronkelijke Engelse versie heet *Cool repentance* en wordt apart besproken in de rubriek Made in USA & UK. Het verhaal gaat over een beroemde actrice die echtgenoot, kinderen en kapitale villa verlaat om in zonde te gaan leven met een popzanger die haar zoon had kunnen zijn. Jaren later keert ze berouwvol terug, maar niet iedereen is even vergevingsgezind en de actrice voelt zich steeds meer bedreigd. Wanneer er een vrouw wordt vermoord die toevallig de kleding van de actrice droeg, gaat Jemina zich met de zaak bemoeien. Fraser vertelt het verhaal met gevoel voor humor en een open oog voor rare menselijke trekjes, maar haar gedetailleerde beschrijvingen van allerlei zaken die zich niet in een algemene belangstelling kunnen verheugen, gaan echter snel tegenstaan en de ontknopning laat je achter met het gevoel dat je op onspontieve wijze in de boot bent genomen. (HKO)

Mary Bellamy uit **Giftig parfum** van Ngaio Marsh is niet alleen een gevierd actrice, ze is ook een onmogelijk mens. (Prisma, 8,90). Ze denkt iedereen: acteurs, schrijvers, ontwerpers, noem maar op, in haar macht te hebben – en dat is ook zo – en wee degene die zich aan haar greep probeert te onttrekken. Dat alles wordt tenminste één persoon te dol. De diva komt om het leven wanneer zij zich weer eens overvloedig bestuift met haar lievelingsparfum. Met het verhaal is piks mis,

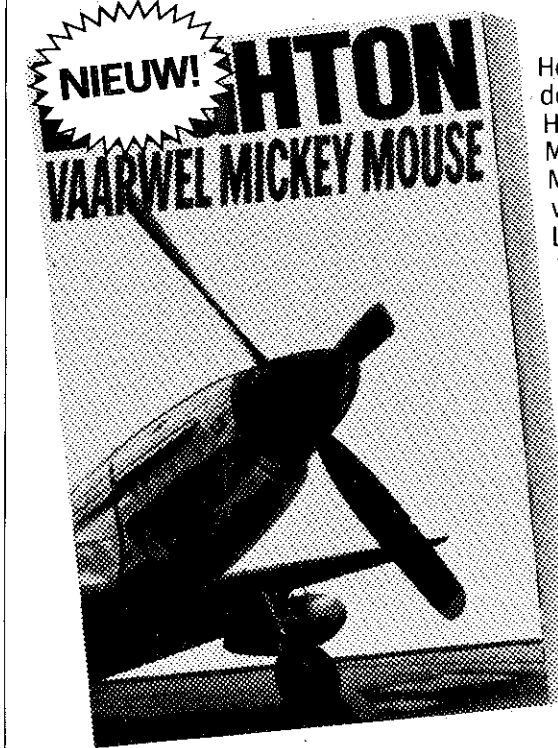
maar de ware Marsh-liefhebber zal wat nerveus worden vanwege de sterke gelijkenis met een ander Marsh verhaal dat zij veel later heeft geschreven (*Photofinish*). (GJT)

Rovende Russen

Er ontwikkelt zich een nieuwe trend in het misdaadgenre van boeken die zich geheel in Rusland afspelen. We zijn hierbij aangewezen op Westerse schrijvers die langdurig in Rusland hebben gewoond of op Russen die zijn uitgeweken. Binnen Rusland zelf zal dit soort boeken de persen niet halen, omdat ze meestal niet als visietekkaartje voor het socialisme kunnen worden beschouwd. In **Moord in de Rode Oktober** (Sijthoff, 19,50) beschrijft Anthony Olcott de lotgevallen van de sullige, gevoelige Doewakin die als veiligheidsman in het hotel *De rode Oktober* werkt. Tijdens zijn dienst wordt er een gast vermoord aangetroffen, een Amerikaan, wat de autoriteiten in grote verlegenheid kan brengen. Doewakin rapporteert de moord en verwacht dat de KGB voor de verdere afwikkeling zal zorgen, maar hij krijgt tot zijn verbazing de opdracht de zaak zelf verder uit te zoeken en merkt dat hij zich in een wespennest heeft begeven. De betrokkenheid van hoge functionarissen bij heroïnehandel komt aan het licht. Olcott weet een beklemmende sfeer op te roepen, waarin het leven in Rusland van de kleine man met zijn slechte woonomstandigheden, voortdurend gebrek aan levensmiddelen en kleding een schril contrast vormt met het luxe bestaan dat het hoge partijkader zich kan permitteren.

Len Deighton

Vaarwel Mickey Mouse

Het verhaal speelt zich af in de winter van '43 - '44. Hoofdpersoon is Mickey Morse, bijgenaamd Mickey Mouse, één van de beste vliegers van de Amerikaanse Luchtmacht. Conflicten, verbroedering, minutieus beschreven oorlogshandelingen en ingenieuze vluchtstrategieën; dit alles maakt dit boek tot een ijzersterke Deighton.

Paperback, **22,50**

Bij elke boekwinkel

Elsevier

In **Het Bjelkin manuscript** van Topol en Neznansky (Veen, 24,50) blijkt een soort Maffia van hoge partijfunctionarissen aan de touwtjes te trekken eveneens bij heroïnehandel. De auteurs van dit boek zijn Russen die thans in het Westen wonen. Topol was journalist en Neznansky was 15 jaar aan het Moskouse Openbaar Ministerie verbonden als opsporings-beambte.

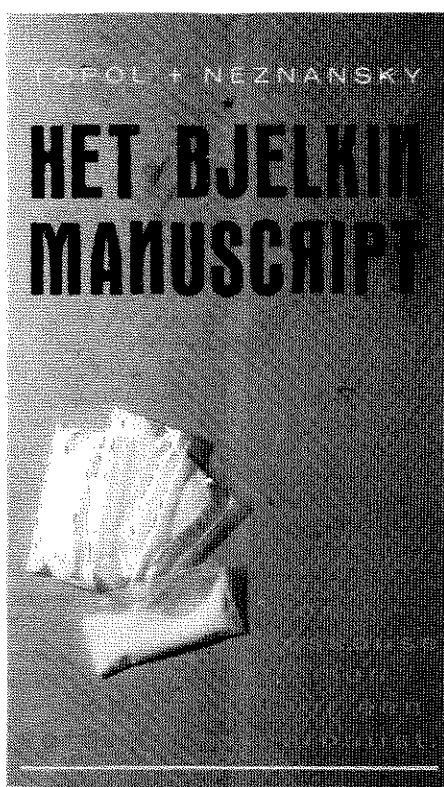
Hun hoofdpersoon, Igor Sjamrajew (Het is even wennen met al die Russische namen) is een cynische officier-commissaris bij het O.M. Hij moet met spoed de verdwenen journalist Bjelkin op te sporen. Bjelkin is de lievelingsjournalist van Brezhnev en moet aanwezig zijn bij de ontmoeting tussen Carter en Brezhnev. De journalist is ontvoerd en na veel moeite krijgt Sjamrajew een manuscript te pakken van een boek waarin Bjelkin in romanvorm verslag doet van zijn ervaringen tijdens een vakantie aan de Kaspische Zee.

Aan de hand van het manuscript reconstrueert Sjamrajew langzaam de gebeurtenissen die tot de ontvoering van Bjelkin hebben geleid. *Het Bjelkin manuscript* is een zeer boeiend boek dat een onthutsend beeld geeft van de misdaad in Rusland. Het is moeilijk te beoordelen of alle zwarte handel en straatroof (zelfs in een politiestaat kan de burger al niet meer rustig over straat) met de werkelijkheid overeenstemmen, maar het komt wel allemaal overtuigend over (HKo)

Politiek

Vreemd gevaar (uit 1937) is de eerste politieke thriller van Eric Ambler, die zoals bekend wel beschouwd wordt als de grondlegger van dit genre (Arbeiderspers 24,50). Een blutte journalist wordt onder valse voorwendsels gevraagd, een pakje van Duitsland naar Oostenrijk te smokkelen, dus daar komt narigheid van. De verschillen tussen deze vroege Ambler en huidige coryfeeën als Deighton en Le Carré zijn opvallender dan de overeenkomsten (die er zeker zijn; een voorbeeld is de invloed van het grootkapitaal op internationale politieke verhoudingen). De intrige is relatief simpel, de dialogen zijn minder onderkoeld, en vooral is al snel duidelijk wie goed is en wie fout. Dat laatste is begrijpelijk, gezien Ambler's toenmalige beduchtheid voor het fascisme en de oorlogsdreiging, en zijn daaruit voortvloeiende sympathie voor het communisme. Ondanks de stilistische gedateerdheid is het boek nog steeds zeer lezenswaard. Het enige dat daar afbreuk aan doet is de soms wel zeer onbeholpen vertaling van L. van Herk, waarin het Engelse idioom moeiteloos te herkennen valt. (HKg)

In het achter ons liggende 1981 is Edward Kennedy er in **Het Kennedy Complot** van Jeffrey Archer (uit '77) eindelijk is geslaagd president van de USA te worden. Zijn plannen om een wapencontrolewet in te voeren doet een aantal belanghebbenden besluiten hem te vermoorden. Een senator die bij de Maffia op de loonlijst

staat, speelt hierbij een sleutelrol. Enkele FBI-agenten die bij toeval van het complot op de hoogte raken, worden al snel geëlimineerd. Men ziet echter een onbetekenende jonge agent over het hoofd en er is dus nog een kans om te voorkomen dat de zoveelste Kennedy over de kling wordt gejaagd. Jeffrey Archer, zelf Brits ex-parlementslid, besteedt veel aandacht aan het dagelijks functioneren van de Amerikaanse Senaat en het politieke krachtenspel rond de wapencontrolewet. Hij heeft van een ambitieus thema een spannend verhaal zonder veel flauwekul weten te maken (alleen is Edward Kennedy geen president geworden). (GJT)

Zo safe als de bank?

Tim Ekaterin is de bankier in het boek met de gelijknamige titel **Bankier** van Dick Francis (Arbeiderspers, 24,50). Hij is de *coming man* bij een gerenommeerde bank die veel geld heeft geleend aan een paardenfokker. De man heeft hiervan een van de duurste racepaarden ter wereld gekocht en er worden grote bedragen neergegeld om merries door deze superhengst te laten dekken. De onderneming dreigt op een fiasco uit te lopen wanneer de eerste serie veulens de gruwelijkste afwijkingen vertoont. Tim, een paardenkenner, vermoedt dat de natuur een duwtje in de verkeerde richting heeft gekregen. *Bankier* is een knap boek, niet alleen dikker maar ook gecompliceerder en fantasie rijker dan we van Francis gewend zijn. Het verhaal heeft enkele interessante nevenintriges en sterk tot de verbeelding sprekende personages. Een homeopathi-

sche wonderdokter die kreupelen paarden weer laat lopen en blinde zien, spant hierbij de kroon. (HKo)

Ver van huis

Met **Achtervolging in India** (Elsevier, 15,90) komt in betrekkelijk korte tijd al het vijfde produkt van Berkely Mather op de Nederlandse boekenmarkt. Dit is toch wel iets te veel eer voor deze nogal middelmatige schrijver. Rees, de steeds terugkerende hoofdpersoon (waarvan het nooit duidelijk wordt waarom hij doet wat hij doet) krijgt nu de opdracht een gekidnapte Russische regeringsfunctionaris op te sporen. Een zoekpartij in het grensgebied van India, Pakistan en Nepal is het resultaat. Het loopt allemaal tamelijk goed voor Rees (en de Rus) af, hoewel hij ook nu weer geen stap verder komt in de verhouding met zijn afstandelijke geliefde, die in haar eentje een ziekenhuis in de Himalaya runt. (WV)

Partizanen (Elsevier, 15,90) is de allernieuwste toevoeging aan de langzamerhand aarzelende produktie van Alistair MacLean. Het gaat hier om een merkwaardige intrige: Joegoslavische royalisten werken in WO II samen met de Duitsers om de partizanen van Tito het leven zuur te maken. Wie niet in detail met de Joegoslavische oorlogsgeschiedenis op de hoogte is, kan het verhaal – waar overigens bijzonder weinig vaart in zit – nauwelijks volgen. In feite gaat het om een voortreffelijk strijder die zijn metgezellen op hun betrouwbaarheid test. Het echte Partizanenverhaal wordt nauwelijks verteld. Alistair MacLean lijkt langzamerhand zijn draai definitief kwijt te raken. (WV)

Een spontaan, maar onnozel Engels meisje laat zich in **Een dode in de Bosporus** van Joan Fleming (Sijthoff, 9,90) inpalmen door een jonge nietsnut die zich samen met een hoogbejaarde en zwaar criminele Turkse dame met heroïnesmokkel bezighoudt. Het meisje strandt met een koffer vol smokkelwaar in Istanboel, waar ene Noeri Bey, een rentenierende kamergeleerde, haar uit de handen van de politie en de oude dame weet te houden. De oude madame wordt door een stokoude eunuch bijgestaan die indertijd in opdracht van de sultan hele rissen haremdames in de Bosporus heeft verzopen. Vandaar de titel. Het geheel is een merkwaardige thriller (uit '62) geworden, die is doorspekt met Turkse wetenswaardigheden. Af en toe spannend, af en toe koddig, maar zelden vlot en rechtlijnig. (GJT)

Doodeng

In het Iran van de Sjah is een geheim wapen ontwikkeld. Het gaat om een veld van radiogolven van een Extra Lage Frequentie, namelijk de golflengte waarop

door de hersenen dromen, gedachten en gevoelens worden getransporteerd. Dit veld wordt nu gecoördineerd door een Iraans knulletje met bijzondere communicatieve gaven. In trance kan hij het bewustzijn van andere individuen binnendringen en hen zijn wil opleggen. Men begrijpt: dit wapen mag niet in de verkeerde handen vallen. En ja hoor: de enige CIA-agent die zich de gevolgen bewust is, wordt door zijn superieuren niet geloofd. De KGB die zijn rapport heeft onderschept, gelooft hem wel degelijk. **Duistere Magie** van Whitley Strieber (Elsevier, 24,50) is een zot verhaal, waarin een afgekloten thema slecht wordt uitgewerkt. De werking van het veld wordt nergens aannemelijk gemaakt en slechts aangeduid met derderangs horrorscenes. (GJT)

In het heetst van de zomer van John Katzenbach is niet zozeer griezelig als wel doodeng (Veen, 24,50) Het is het klassieke verhaal over de moordende psychopaat die op willekeurige wijze zijn slachtoffers uitzoekt. Katzenbach beschrijft alles vanuit een journalist die de twijfelachtige eer heeft door de moordenaar te worden gebeld over zijn plannen en over zijn achtergrond. In het begin overheerst bij de journalist de jacht op de primeur en de roem die hij met zijn berichten kan behalen, maar langzamerhand krijgt hij het steeds benauwder van de gruwelijkheden die hem worden verteld. Alles heeft te maken met de Vietnam-oorlog waar de slechte aard van de moordenaar definitief aan het licht kwam. Af en toe klinkt voor mij teveel door dat de maatschappij misschien wel zeker is dan de moordenaar, maar verder is het boek goed genoeg om ondanks de hete zomer de lezer nog extra klam zweet te bezorgen. (TC)

Bonte hond

Volgens het beproefde recept van Ian Fleming laat imitator-epigoon Gardner in **Ijsbreker** (Veen, 19,90) Jamens Bond de strijd aanbinden met een monsterachtige fascistische organisatie die overal ter wereld met feilloze precisie terroristische aanslagen pleegt. Doelwit vormen communisten en degenen die contact met hen onderhouden. Het wordt zo ernstig dat Engeland, Rusland, de V.S. en Israël de koppen bij elkaar steken. Voor Bond heeft dat tot gevolg dat hij voor het eerst niet alleen opereert maar deel uitmaakt van een internationaal team topagenten. Vanaf het moment dat het team actief is, is bij toverslag niemand meer te vertrouwen en de aanslagen op Bond volgen elkaar snel op. Hij weet toch het vijandelijke hoofdkwartier te vinden en vanaf dat moment gaat alles als vanouds. Talloze mensenlevens en kostbare technische apparatuur worden aan de vernietiging prijsgegeven en Bond kan in de armen van een willige schone terugzien op een geslaagde missie. (HKo)

Trefzeker & Keihard

LUDLUM DE THRILLERS

- ★ DE SCARLATTI ERFENIS
- ★ HET OSTERMAN WEEKEND
- ★ HET MATLOCK DOCUMENT
- ★ HET RHINEMANN SPEL
- ★ DE FONTINI STRIJDE
- ★ HET HOOVER ARCHIEF
- ★ HET HOLCROFT PACT
- ★ HET MATARESE MYSTERIE
- ★ HET BOURNÉ BEDROG
- ★ HET PARSIFAL MOZAÏEK
- ★ HET SHEPHERD COMMANDO

Ryder of Ludlum?
NIEUW! HET HALIDON KOMPLOT

TWAALF ZENUWSCHOKKENDE PAPERBACKS V.A. f 17,90

In iedere boekhandel

VEEN, UITGEVERS UTRECHT

P.D. James: alles wordt nauwkeurig onderzocht

P.D. James

Verzorgd tot in de details

Tot nu toe heeft de Britse detective-schrijfster P.D. James in Nederland minder succes gehad dan in Engeland en Amerika. Haar voormalige Nederlandse uitgever Sijthoff heeft vanwege dit gebrek een belangstelling zelfs de Nederlandse rechten verkocht aan Elsevier, die alle acht voorgaande detectives en haar laatste boek *'The Skull Beneath The Skin'* opnieuw aan de man proberen te brengen. Het lijkt erop dat zij meer geluk hebben. De vertalingen van *'Cover Her Face'* *'A Mind To Murder'* *'Innocent Blood'* zijn reeds verschenen en in het najaar komt *'Shroud For A Nightingale'* op de markt. Het vertrouwen dat Elsevier blijkbaar heeft in het werk van James is niet misplaatst. Haar boeken zijn in de eerste plaats beschreefde, stijlvol geschreven puzzelromans met een beperkt aantal verdachten en grondig geconstrueerde intriges, waardoor James geplaatst kan worden tussen schrijfsters als Christie, Marsh en Sayers. Daarnaast beschrijft ze met een scherp oog voor details, de desastreuze gevolgen van een misdaad voor alle betrokkenen, die geplaatst worden in de niets verhullende schijnwerpers van het onderzoek. Haar personages zijn interes-

sant en de karaktertekening geeft blijk van inzicht in de menselijke gevoelens. In Nederland is nog niet veel geschreven over James, in Amerika en Engeland des te meer. Er is zelfs een boek over haar verschenen. Voor de biografische gegevens heb ik als belangrijkste informatiebron van dit gelijknamige boek van Norma Siebenheller over P.D. James gebruikt gemaakt.

Phyllis Dorothy James is in 1920 in Oxford geboren en sindsdien verscheidene keren verhuisd, o.a. naar Cambridge waar ze de middelbare school bezocht. Hoewel ze dat graag wilde kon ze daarna geen universitaire opleiding volgen: haar ouders konden dat niet betalen en in die tijd waren er geen studiebeurzen. In het begin van de oorlog, toen ze 21 was, trouwde ze met een arts en verhuisde naar Londen. Haar man moest in het leger maar kwam in 1945 totaal gebroken uit de oorlog terug. Hij leed aan schizofrenie, is nooit genezen en stierf in 1964. Ze hadden twee dochters en omdat er

brood op de plank moest komen ging James in 1949 werken bij The National Health Service, waar ze een grondige kennis opdeed op het gebied van ziektes, medicijnen, ziekenhuisprocedures en laboratoriumtechnieken, wat haar later in staat gesteld heeft medische instituten als achtergrond voor haar verhalen te gebruiken.

In 1968 stopte ze met dit werk om 'haar horizon te verbreden.' Na een zwaar examen werd ze toegelaten tot de Criminal Division van het British Home Office, waar ze specialiste werd in jeugdcriminaliteit. Dit werk heeft ze gedaan tot eind 1979. En zo kreeg ze evenveel ervaring met criminele procedures en crimineel gedrag als ze al had op het gebied van het ziekenhuiswezen. In al haar boeken heeft ze duidelijk gebruik gemaakt van deze deskundigheid.

James begon vrij laat met schrijven; ze was 39 toen haar eerste boek *'Cover Her Face'* werd uitgegeven. Ze had het geluk dat dit werk direct door de eerste uitgever die ze het toestuurde werd geaccepteerd (Faber and Faber in Londen). Haar succes was in het begin bescheiden maar in de loop der jaren is ze erin geslaagd een behoorlijke aanhang op te bouwen onder de detective-liefhebbers in Engeland en Amerika, waar ook enkele van haar boeken bekroond zijn. Momenteel wordt haar werk in twaalf landen uitgegeven.

In totaal heeft James, tot nu toe, negen detectiveromans geschreven. In zes daarvan speelt de politiemans Adam Dalgliesh, rechercheur bij Scotland Yard, de hoofdrol. James schrijft echter geen echte politieromans. Dalgliesh is een traditionele speurder die grotendeels op eigen houtje werkt en daarbij gebruik maakt van de faciliteiten die het politieapparaat hem biedt. Naast zijn avonturen schreef James twee boeken met de vrouwelijke private-eye Cordelia Gray: *'An Unsuitable Job For A Woman'* en haar allernieuwste *'The Skull Beneath The Skin'*. In haar één na laatste boek *'Innocent Blood'* speelt geen van beiden een rol en dit is dan ook eigenlijk geen puzzelroman, maar daarover later meer.

James moet van Dalgliesh, voordat ze aan haar eerste boek begon, een goed beeld voor ogen hebben gehad. Reeds daarin wordt hij beschreven als een koude aristocraat, een knappe man van tegen de veertig, die zijn werk als een bijzonder serieuze bezigheid opvat. Verbittering door een traumatische ervaring weerhoudt hem ervan zich persoonlijk betrokken te voelen bij de mensen die hij bij het uitvoeren van zijn werk ontmoet. Hij houdt ze op een afstand en zijn werk is daarvoor een goed excuus. In zijn vrije tijd schrijft hij gedichten. In later werk geeft James steeds meer inzicht in zijn gevoelsleven, hij wordt ouder en stijgt in rang, maar in essentie verandert Dalgliesh weinig in de loop der jaren.

Cordelia Gray is een heel ander iemand. Ze is 22 bij haar eerste optreden en privé-detective. Haar werk geeft haar meer vrijheid dan Dalgliesh zich kan veroorloven. Ze is levenslustig en veel meer geïnvolveerd met de mensen met wie ze door haar werk in aanraking komt dan Dalgliesh, maar ze volgt dezelfde methode van onderzoek (die ze dan ook indirect van

hem geleerd heeft) en is eveneens bijzonder ambitieus.

Ook aan de andere in het verhaal optredende personages besteedt James veel aandacht. Omdat ze in de derde persoon schrijft is ze in staat om naast de visie van de speurder ook hun gedachten te beschrijven. Van iedereen wordt stukje bij beetje veel informatie gegeven. Dit wordt door mij niet altijd gewaardeerd en je kan P.D. James traagheid en te sterke detaillering verwijten. Dat laatste geldt trouwens nog meer haar beschrijvingen van allerlei meer of minder interessante steden, omgevingen en gebouwen, maar er zullen maar weinig lezers zijn die, eenmaal halverwege één van haar boeken gekomen, zich af zullen vragen wie nu ook al weer wie is, of waar wat zich afspeelt. Haar beschrijvingen laten levendige impressies achter. *'Cover Her Face'* is haar eerste en tevens zwakste boek, omdat hierin deze sporen van traagheid het opvallendst aanwezig zijn. Het speelt zich traditiegetrouw af in een landhuis waar, na een uitgebreide en traag verloopende inleiding, het dienstmeisje Sally Jupp vermoord wordt. Hierop volgt een even traag verloopend en uitgebreid onderzoek. Maar na dit eerste probeersel heeft James gebruik gemaakt van de kennis die ze bezat over psychiatrische klinieken, verpleegtehuizen en laboratoria en worden haar beschrijvingen fanktioneler en daardoor boeiender. Ook haar stijl wordt fraaier en hier en daar valt zelfs een zweempje humor en cynisme te bespeuren.

Niet al haar boeken spelen zich in dergelijke besloten gemeenschappen af, maar diegenen waarin dat wel het geval is behoren tot de betere verhalen. Zeker *'The Black Tower'* en *'Death of an expert witness'*. In dit laatste boek wordt een van de medewerkers van het laboratorium voor politieonderzoek vermoord. En passant krijgt de lezer een goede indruk van de gang van zaken bij zo'n instelling. Een thema dat James in veel van haar boeken verwerkt en dat uitstekend geplaatst kan worden tegen de achtergrond van haar werkervaring, is vervreemding van de maatschappij door onaangepast gedrag o.a. veroorzaakt door ziekte (zowel geestelijk als lichamelijk). De gehandicapten die in enkele van haar boeken figureren zijn over het algemeen afzichtelijke personen, vervuld van zelfmedelijden en haat tegen hun omgeving, die hun leed en zwakte als wapen gebruiken, waardoor een bijzonder onplezierig, maar voor de lezer interessant klimaat ontstaat.

En dat is een sfeer die James op geraffineerde wijze in bijna al haar boeken weet op te roepen maar het best heeft uitgewerkt in *'Unnatural Causes'* en *'The Black Tower'*. Draait het in *'Unnatural Causes'* om één door polio gehandicapte vrouw, in *'The Black Tower'* beschrijft James een hele gemeenschap van invalide personen en verplegend personeel die zich bevindt in een particuliere verpleeginrichting. Een intrigerend verhaal waarin James erin is geslaagd al deze mensen hun eigen redenen voor verbittering te geven en daarmee ook hun eventuele motieven voor het ple-

gen van een moord.

Onaangepast gedrag vertonen ook de meeste slachtoffers. Het zijn voor het merendeel onsympathieke, neurotische personen, die er als het ware om vragen vermoord te worden. Ook de vele bijfiguren hebben een onaangename persoonlijkheid. Aardige mensen, zoals James zelf zegt, zijn geen goede verdachten in een detective-verhaal.

Een opvallend verschijnsel in de eerste boeken van James is dat de personen die ze beschrijft vaak erg conservatieve mensen zijn met een vijftiger-jaren-moraal. Zo wordt Sally Jupp vermoord, maar te voorkomen dat ze zal trouwen met de zoon des huizes, omdat ze een ongehuwde moeder is en het huwelijk een schande voor de familie zou zijn. En in *'An Unsuitable Job For A Woman'* is Cordelia erg teleurgesteld in de persoonlijkheid van Marc Callendar (wiens zelfmoord ze onderzoekt in opdracht van zijn vader) wanneer ze in zijn tuin een afbeelding van een naakte vrouw vindt uit een sexblaadje. Dergelijke gedachtengangen maken deze boeken enigszins gedateerd, maar in haar latere romans worden de personages aanzienlijk moderner van opvatting. Toch blijft James een typisch Britse, enigszins behoudende schrijfster. Haar verhalen spelen zich veelal af in 'betere kringen' met intellectuele personages (doktoren, wetenschappers, studenten) die veelvuldig met citaten strooien en minachtend neerzien op zgn. platvloersheid. Zaken als sex, homofilie, travestie en drugs gaat James niet uit de weg, maar deze gebruikt ze niet zozeer om sociale problemen aan de kaak te stellen, maar meer om haar personen een menselijk of bizar tintje te geven, al naar gelang hun functie in het verhaal.

Haar twee meest recente boeken: *'Innocent Blood'* (een psychologische thriller) en *'The Skull Beneath The Skin'* (met Cordelia Gray als speurder), vormen eigenlijk een hoofdstuk apart in haar oeuvre.

Het is te merken dat James voor het schrijven van deze boeken meer tijd genomen heeft. Haar breedsprakigheid – herkenbaar door overdadige beschrijvingen van kamerinrichtingen, gebouwen, sentimenten – is in beide boeken sterker aanwezig dan in voorgaand werk. Dat krijgt men als men alle tijd heeft om boeken te schrijven.

In *'Innocent Blood'* wordt het nog gecompenseerd door een dramatische intrige dat handelt over het 18-jarige, geadopteerde meisje Philippa. Midden in een identiteitscrisis, ontdekt ze dat haar echte vader een kind heeft verkracht, dat daarna door haar echte moeder vermoord is. Het verhaal dat daarop volgt is aangrijpend genoeg om het boek zonder al te veel weersin in één adem uit te lezen.

'The Skull Beneath The Skin' (dat zich afspeelt op een eilandje waar een actrice – omringd door familieleden, kennissen en Cordelia Gray – vermoord wordt) is helaas een combinatie geworden van eendeloze beschrijvingen en een zwakke intrige. Het slachtoffer, dat in dit verhaal veel aandacht opeist, is een goedkope karika-

tuur van een overspannen, terroriserende actrice en het speurwerk van Cordelia stelt weinig voor. Het berust teveel op toeval en onbegrijpelijke openhartigheden van de verdachten. Een en ander verloopt allemaal niet zo logisch en vanzelfsprekend als we uit eerder werk van James gewend zijn. En dat terwijl het fabriceren van een goed intrige met overtuigende personages beslist een van de grootste verdiensten is van deze Engelse detective-schrijfster.

Coefje Leeman

De boeken van P.D. James zijn in het Engels bijna volledig verkrijgbaar. Elsevier is vastbesloten dat ook voor het Nederlands te laten gelden

'62 *Cover her face*. Sphere, VD, 9,50. *Geen prijs te hoog*. Elsevier, 19,50

'63 *Kat in het nauw*. Elsevier, 19,50 (Vertaling van A mind to murder)

'67 *Unnatural causes*. Sphere, VD, 9,50.

'71 *Shroud for a nightingale*. Sphere, VD, 10,50

'73 *An unsuitable job for a woman*. Sphere, VD, 12,20

'75 *The black tower*. Sphere, VD, 29,50

'77 *Death of an expert witness*. Sphere, VD, 13,50

'82 *Innocent blood*. Sphere, VD, 10,50. *Onschuldig bloed*. Elsevier, 19,50

ROMAN OVER DRUGSCENE

ARIE VISSER

Het vangen
van de draak

De dagelijkse jacht
om te scoren
in misdadig Amsterdam
f 19,50 BF 375

BIJ DE BEZIGE BIJ

Made in USA & UK

De boot is aan

Too much water is een herdruk van een *mystery* van Bruce Hamilton uit '58 (Perennial, NL, 12,65). De intrige speelt zich af op een klein passagiersschip dat een lijn tussen Londen en het Caraïbisch gebied onderhoudt. Er verdwijnt een passagier, later vallen er doden. Het verhaal is een goede beschrijving van alle min of meer merkwaardige types die op een schip voor een bepaalde periode op elkaar zijn aangewezen. Het boek leest alsof het gisteren is geschreven, terwijl het bepaald niet om een nieuw werkje gaat. Vele jongere producenten kunnen er echter niet aan tippen. De wijze waarop de amateur-speurder – een dirigent die op weg is voor een serie gastconcerten – de zaak weet te klaren wordt helder, spannend en overtuigend op papier gezet. (WV)

De succesvolle zakenman Halberd Corsair wordt vermoord in **The sound of murder** van John en Emery Bonett (Perennial, NL, 12,65). De lijst met verdachten is lang, want er valt flink te erven en in zaken ging hij over lijken. Inspecteur Borges, een Spanjaard die in Londen bij een vriend op bezoek is, raakt via hem intensief bij het onderzoek betrokken. Met veel tact en scherpzinnigheid weet Borges (die op de achterflap abusievelijk als Mendozza wordt aangeduid) door te dringen in het privéleven van de verdachten. Iedereen heeft iets te verbergen en geen alibi is waterdicht. Een niet onaardig, gemoedelijk verhaal met weinig actie, maar veel mensenkennis en slimme redeneringen. (HKo)

Harde actie

Jimmy Breslin, columnist van de New York Daily News en maatje van Norman Mailer, heeft zichzelf overtroffen met **Forsaking All Others** (Fawcett Crest, VD, 16,50), veruit de beste politiethriller die ik dit jaar las. Ondanks de nadrukkelijke vermelding dat het 'a work of fiction' betreft, worden voorin de politiemannen van Team C, Bronx Homicide, uitbundig bedankt voor hun assistentie bij de totstandkoming van deze roman. Het boek geeft dan ook een ongemeen waarheidsgetrouw aandoend beeld van het helse milieu in de South Bronx, waar grote Italiaanse en kleine Portoricaanse gangsters met even weinig illusies opereren als de overwerkte politie. Armoede, hebzucht, drugs en sex vormen, in die volgorde, een noodlottig brouwsel dat met onverbidde logica explodeert in wreed geweld. Deze intelligent thriller telt 437 pagina's, maar verliest geen moment aan vaart of spanning. (BV)

In **Split Images** (Avon, VD, f 12,65) van Elmore Leonard ontdekt multimiljonair Robbie Daniels dat mensen vermoorden zijn grote liefhebberij is. Met behulp van

een omgekochte politiemann weet hij een heel eind te komen, maar hij heeft geen rekening gehouden met de integere politie-inspecteur Bryan Hurd en de lieflijke journaliste Angela Nolan. Het boek is niet slecht geschreven, maar de plot is tamelijk vergezocht en de tragische afloop al te voorspelbaar. (BV)

De boeken van Robert Parker worden opnieuw in een uniforme omslag heruitgegeven. In **The Godwulf manuscript** (Dell, VD, 12,65) wordt Spenser voor het eerst gehuurd om een zeldzaam Middeleeuws manuscript terug te vinden dat uit een universiteitsbibliotheek is gestolen. De verdenking valt op een extreem-linkse studentenorganisatie heeft. Zijn onderzoek leidt hem zowel de universiteit als de onderwereld binnen. Deze contrasterende milieu's blijken gemeen te hebben dat zijn wisecracks niet op hun juiste waarde worden geschat. Gelukkig is er weinig reden voor Spenser om zich hier iets van aan te trekken. (HKo)

Hallo, hallo

Voor iedereen die van Ludlum houdt is **Richard A. van Sol Yurick** (Avon, VD, 14,50) gefundenes fressen. Zelden heb ik zo'n raar en onbegrijpelijk (en vreselijk dik) boek te pakken gehad. Het gaat om iemand die heel goed telefoons kan aftappen en daardoor in een monstrueuze conspiratie verzeild raakt, waarbij hij zijn

vader en moeder tegenkomt als aanvoerders van een geheime organisatie. Daar bleek nooit iets van als thuis de soep werd opgeschapt. Alles begint met liefdesverdriet, maar wat mij betreft trad ook snel lezersverdriet op. (TC)

Dames toch

Crime on her Mind, fifteen stories of female sleuths from the Victorian era to the forties, samengesteld door Michele Slung (Pantheon Books, VD, 26,00), is eerder een *collectors item* dan een boek dat je niet meer neerlegt voor je het uit hebt. Het lijkt op zich misschien wel een aardig idee om een bloemlezing samen te stellen van verhalen met een vrouwelijke speurneus in de hoofdrol, maar echt opwekkende literatuur geeft het niet. Misschien komt het doordat het meest recente verhaal vijftig jaar oud is dat deze bundel mij niet zo vermocht te boeien. Het recht op neer misdaadverhaal doorstaat in mijn idee toch al niet makkelijk de tand des tijds. Deze verhalen was ik in ieder geval al weer vergeten zodra ik ze uit had. Maar waarschijnlijk is deze bundel zeer geschikt voor mensen die geïnteresseerd zijn in de onderbelichte rol van vrouwen op diverse gebieden (de vrouw als schipbreukeling, vrouwelijke helderzienden vroeger en nu, vergeten vrouwelijke ballonvaarders, etc.) (BR)

Prisma Detectives
Moordboeken
Stuk voor stuk voortreffe-lijk
Vaste prijzen:
f7,90 - f8,90 - f9,90

Bij de boekhandel

Cool Repentance van Antonia Fraser (Methuen, VD 12,20) is een klassieke puzzel-detective. In een rustig Engels dorpje, waar een televisieploeg is neergestreken om een zomers op-locatie-programma te maken, vindt een serie verdrachte ongelukken plaats die zonder veel moeite van het etiket 'moord' kunnen worden voorzien. De politie doet wat ze kan, maar het zal niemand verbazen dat de glimmende tv-presentatrice Jemima Shore, een soort Sonja Barend, maar dan wat minder ethisch, erin slaagt om hen ten slotte één slag voor te blijven en de raadsels te ontsluiten. De schrijfster heeft duidelijk moeite gedaan om de oubollige sfeer die het genre nu eenmaal met zich meebrengt (rijke families, butlers) te moderniseren. Zo laat ze Jemima Shore enige malen met een cameraman het bed in duiken om de *sex-is-fun*-gedachte te demonstreren. Van de aloude notie dat vrouwen het bij het oplossen van problemen vooral van hun intuïtie moeten hebben is Fraser nog niet afgestapt. De lezers kunnen gerust zijn: Jemima Shore blijft hierdoor een echte vrouw, hoe superieur ze verder ook moge zijn. (BR)

Ngaio Marsh (overleden in '82) was behalve schrijfster, actrice en theaterproducente en bezeten van toneel. Gezien de hoge leeftijd waarop ze **Light thickens** (Fontana, VD, 10,50), haar laatste detective, schreef, lijkt het erop dat ze wat al teveel mijmerde over de grootste passie in haar leven. Het verhaal speelt zich af op de planken tijdens een uitvoering van MacBeth, waarover het bijgehoofd zegt dat dat ongeluk brengt. Je moet wel een echte Shakespeare-fan zijn om geboeid te blijven door deze uitgebreid beschreven produktie. Op de helft van het boek wordt eindelijk de lang verwachte moord gepleegd, die ofschoon gruwelijk de spanning er niet meer in kan brengen. Een nogal gezocht stukje kinderpsychologie brengt de dader aan het licht, ook weinig verrassend. (MR)

Geld plenty

Charlie Carr, de hoofdpersoon van Gerald Petievich's **Money Men** en **One Shot Deal** (Pinnacle Books, VD, 9,80) is een *T-man* waarin de T voor *Treasury* staat: gewapende ambtenaren die de malversaties met betrekking tot het Amerikaanse monetaire bestel moeten bewaken. Petievich zelf is, volgens de achterkaft, 'an agent of the U.S. Secret Service', ingedeeld bij de Los Angeles 'Federal Strike Force Against Organized Crime and Racketeering'. Zijn specialiteit: 'anti-vervalsingsoperaties' en het onderzoek naar 'vervalste regeringschecks'. Hoewel dit aanbevelingen zijn die nog steeds voortkomen uit het misverstand dat Hammett zo goed schreef omdat hij een tijdje voor Pinkerton werkte, is het toch ook duidelijk dat die achtergrond bepalend is voor de sterkste punten van de twee boeken: de procedures en intriges komen zeer overtuigend over en

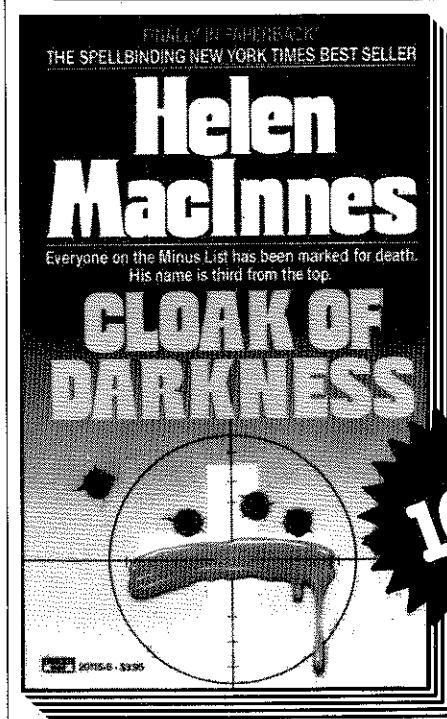
zijn mij althans tot nu toe onbekend geweest. In **Money Men** draait het verhaal om de moord op een T-man en Carr die de daders probeert te vinden; in **One-Shot Deal** is het geld wat groter: tien miljoen aan valse *Treasury Notes*, waarbij de intrige tot in het inner sanctum van de Munt doorwerkt. De plots zijn nogal geforceerd om te verbergen dat het eigenlijk niet zulke stevige plots zijn, maar dat is niet de reden waarom ik Petievich eigenlijk niet de opvolger van *Dash* en *Ray* vind die dezelfde achterkaft hem wil doen zijn. Petievich is vooral een slordig auteur. De zojuist vermoorde Rico 'had the touch' zegt een vriend van Carr, en Carr knikt goedkeurend. Als Rico 'the touch' had denk ik dan waarom leeft hij dan niet meer? En er is ook een vriend van Carr die al een half jaar in het gevang zit en die iedere week van Carr bezoek krijgt. We zijn getuige van hun zoveelste gesprek, waarin die bajesvogel nog eens uitgebreid verslag doet van zijn misdaad. Dat is voor de lezer, merk je dan, en niet voor Carr want die weet er natuurlijk al alles van. Zo is er om de vier pagina's wel iets wat ramelt of stroef loopt en wordt de behoefte aan *Dash* en *Ray*'s oude romans weer eens duidelijk voelbaar. (ES)

Pijnlijk lachen

Death of an old goat van Robert Barnard (Perguin, NL, 10,75), heeft als boek over de maatschappelijke en intermenselijke verhoudingen in Australië meer te zeggen dan als thriller. Voor een thriller is het plot te mager en met veel niet terzake doende omstandigheden omgeven. Voor het overige bevat het boek een scherpe, cynische kijk op het Australische leven. De typische Engelse understatementen waarmee het verhaal wordt verteld maken het soms wel tot een geestig boek. Een oude Engelse professor in de Engelse taal- en letterkunde uit Oxford, die daar allang uitgerangeerd is, maakt een rondreis langs de Australische universiteiten om daar een reeds lang uitgekauwde lezing te houden. Hoe rampzalig het aanhoren daarvan ook is, de reden dat hij te Drummondale gruwelijk wordt vermoord is een andere. Deze blijkt gelegen te zijn in de omstandigheid dat de Australische dader ook iets met de universiteit van Oxford te maken heeft. Opvallend is, dat Barnard de maatschappelijke verhoudingen in Australië als volkomen verziekt beschrijft. De verhouding tussen aboriginals en immigranten doet slechts in formeel opzicht onder voor de verhoudingen tussen blank en zwart in Zuid-Afrika. De politie is volledig corrupt en in de macht van de immigrantenelite die vooral bestaat uit rijke boeren van de meest reactionaire soort. Als het boek hierin iets meer bevat dan fantasie alleen kunnen we voortaan ook beter geen appels uit Australië meer eten. (DB)

Vraag aan een eerstejaarsstudent of hij een grappig verhaal wil schrijven, bijvoorbeeld over volkstuintjes of bermtoerisme.

New in paperback!

When Bob Renwick of Interintell, a counter-terrorist agency, discovers his name on the Minus List, it is just the beginning of a riveting tale of suspense that sweeps from London to New York, Washington, Paris, Chamonix, Amsterdam, Zürich and exotic Djibouti

'Irresistible reading. A swift, exciting novel of unrelenting suspense... MacInnes proves that her deft wizardry is still supreme in this field'
Sir William Stephenson

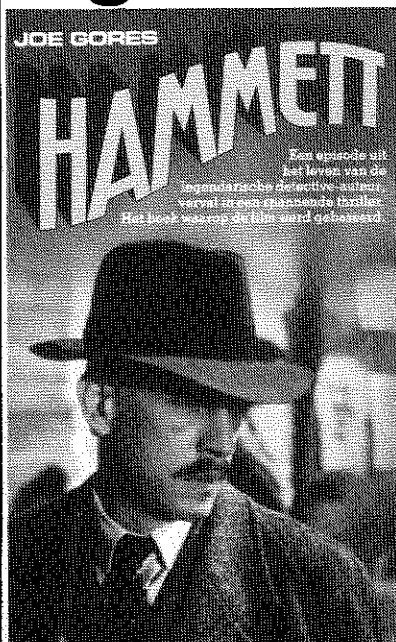
'A grand old professional offers sleekly crafted escape... in this fast-moving, colorful adventure'
Cosmopolitan

'Her name has become synonymous with superior thrillers... the action is fast and furious'
John Barkham Reviews

At all bookstores
Importer/Distributor

van Duitmar
Amsterdam

Hammett's game

Schrijver/detective
Dashiell Hammett volgt het
spoor terug.

Joe Gores' Hammett, een
thriller in grote stijl en de
basis voor de schitterende
gelijknamige
Wenders/Coppola-film.

'Gores heeft een fantastisch
beeld van San Francisco 1928
gecreëerd, met al haar
schoonheid, haar rottigheid en
haar corrupte politie en
politici.

Een boek dat niemand mag
missen'.

(The New York Times)

Joe Gores
HAMMETT

Paperback f 24,50

Verkrijgbaar in de boekhandel

VEEN, UITGEVERS UTRECHT

Wat doet hij? Hij schrijft een neerbui-
gend stukje zonder kop of staart met als
opvallendste stijlfiguur het gebruik van de
woorden *vehikel, nuttigen en gewas* in
plaats van de meer gangbare termen *auto*,
eten en struik. Waarom denkt hij nu dat
dit leuk is? Omdat een paar jaar eerder
zijn leraar Nederlands hem *Adriaan en*
Olivier heeft laten lezen, en ook nog *Pieter*
Bas, en daar moest hij toen erg om lachen.
Sommigen van deze studenten brengen
het tot columnist in een studentenblaadje,
en een enkeling dringt zelfs tot een heuse
krant door. Maar tot een roman komt het
bijna nooit, want in Nederland is daar
geen markt voor. In Engeland helaas wel,
en zo kan de onschuldige lezer zijn dure
geld uitgeven aan *Thus was Adonis murdered*
(Perquin, NL, 12,25) van Sarah
Caudwell, in de mening een spannend
boek gekocht te hebben. Niets is minder
waar. Wat hem te wachten staat is een
kras staaltje van 'typisch Engelse humor',
dat wil zeggen dure woorden, truttige
breedsprakigheid en veel understate-
ments. Niet aan beginnen! (HKg)

Rivalen

De Nederlandse tv zond jaren geleden al
een serie uit *The rivals of Sherlock Hol-*
mes, waaruit bleek dat de grote speurder
enkele interessante tijdgenoten had. De
serie was van de bekende Engelse kwali-
teit en je mag aannemen dat de Victo-
riaanse tijd verplichte stof is op de filma-
cademie. Het is niet helemaal duidelijk of
de serie er nu eerder was dan het boek, dat
in '70 voor het eerst verscheen (en ook is
vertaald in de Crime-de-laCrime-reeks).
Het is nu herdrukt (Pantheon, VD,
22,75). De verzamelaar van de verhalen
was Hugh Greene, voormalig directeur-
generaal van de BBC en misschien is wel
van meet af aan gemikt op een combinatie
van boek en serie. De 13 verhalen spelen
voornamelijk in Londen rond de eeuwwis-
seling. De rivalen zijn lang niet zo recht-
schapen als Holmes, wat de verhalen een
speelser karakter geeft dan het werk van
Conan Doyle. (FH)

Valstrikken

Frank Parrish schrijft detectives voor na-
tuurlijkehebbers. Zijn boeken spelen zich
af op het Engelse platteland en dat wordt
uitgebreid beschreven. Akkers en weiden
worden meestal gescheiden door hagen en
stenen muurtjes, die een onderkomen bie-
den aan allerlei kleine diersoorten. Als
voetganger heb je op vele plaatsen het
recht van overpad en op die manier valt er
voor de liefhebber veel te genieten. De
hoofdpersoon van de Parrish-boeken heet
Dan Mallett. Hij maakt van die vrijheid
vooral gebruik om te stropen; maar mits
op beperkte schaal bedreven is dat ook een
milieuvriendelijke bezigheid, blijkt het.
Als het zo uit komt, pikt hij hier en daar
ook nog wat. Vooral om zijn moeder een

goede medische behandeling te kunnen
geven, buiten de National Health Service
om (Mrs Thatcher zal hiervoor begrip
hebben).

In *The sting of the honeybee* (Perennial,
NL, 12,65) schaart hij zich noodgedwon-
gen aan de zijde van twee oude dametjes
die van hun land gepest dreigen te worden
door een gewetenloze schurk. Het doet
allemaal nogal komisch aan en mede
daardoor is het boek goed te genieten.
Door het plaatsen van een *Snare in the*
dark (Perennial, NL, 12,65 raakt hij ver-
strikt in een moord. Het hele boek lang
probeert Mallett zijn onschuld te bewij-
zen, achtervolgd door de politie. Ook nu
valt er weer heel wat af te lachen, ook al
zou je dat niet zo gauw denken bij de voor-
gaande beschrijving. (FH)

Absolutie

Het schietgebedje dat Father Koesler in
Mind over murder prevelde, wensend dat
het de laatste keer zou zijn geweest dat hij
bij de oplossing van een moordzaak zou
worden betrokken, blijkt niet te zijn ver-
hoord. Zijn herhaalde pogingen om er
toch vooral buiten te blijven, stuiten in
Assault with intent (Ballantine, VD,
12,65) op het feit dat hij zelf mede doelwit
is van een moordaanslag.

De dader of daders blijken het voorzien te
hebben op enkele van de priesters die les-
geven op het Klein en het Groot Seminarie
te Detroit. Een zeer rechtse organisatie
van zwart denkende katholieken die voor-
al belust zijn op vermeende seksuele mis-
standen binnen de kerk speelt daarbij een
rol. De intrige is echter ingewikkeld en
onvoorspelbaar.

Dit nieuwe Father Koesler verhaal mag
wel bijzonder geslaagd heten. Kienzie,
zelf ex-priester, laat zijn - dikke - boeken
alle afspelen in de dagelijkse praktijk van
de R.K. kerk. Zijn boeken zijn echter ook
voor niet-Katholieken zeer goed verteer-
baar. Begint hij in *'Mind over murder'* de
fout om wat al te diep in te gaan op de
botsing van de formaliteiten van het ker-
krecht met individuele problemen, in *'As-*
sault with intent' beschrijft hij indrin-
gend, maar vaak zeer geestig, de prakti-
sche en geloofsproblemen waarmee de
kerk en haar leden temidden van de maats-
chappelijke ontwikkelingen te maken
hebben. Zonder dat er enig misverstand
over zijn eigen opvattingen dienaangaan-
de blijft bestaan, wordt zijn toon nooit
scherp of cynisch.

Zijn inside-grapjes zijn vaak heel aardig.
Bijvoorbeeld:

'Een Benedictijn en een Jezuïet hebben
beide zin om te roken. De Benedictijn
vraagt aan zijn abt, of het toegestaan is te
roken tijdens het mediteren. De abt wijst
dit resoluut af. De Jezuïet vraagt echter
aan zijn abt, of het toegestaan is te medi-
teren tijdens het roken. Mediteren is
onder alle omstandigheden toegestaan.'
(DB)

Ministerie van Onderwijs
en Wetenschappen
Postbus 20551
2500 EN 's-Gravenhage

DIENST
Ministerie van Onderwijs
en Wetenschappen

GEHEIM

Romeins Recht

kort verhaal door THEO CAPEL

DIENST
Ministerie van Onderwijs
en Wetenschappen

Halverwege de trap naar de gaanderij met de kamers van de
minister en de staatssecretarissen zag dr. Berggraaf dat er
boven nog niemand stond te wachten, terwijl hij juist met opzet
aan de late kant was. Geagiteerd liep hij vlug de laatste treden
op, zodat hij te hijgerig was om de kamerbewaarder behoorlijk
terug te groeten. Voor dr. W.Chr.G.M. Berggraaf vormden
goede manieren een belangrijke zaak. Ze maakten de omgang
tussen mensen van verschillende rang en stand mogelijk. Zo
stond hij ook altijd op een correcte spelling van zijn voorletters.
Hij heette voluit onder meer Christiaan en had er een afschu-
welijke hekel aan als mensen door het gebruik van slechts een
'C' in plaats van 'Chr' dachten dat hij Cornelis heette, een pum-
melachtige naam die uitstekend paste bij de staatssecretaris.
De man had hem nota bene op zijn verjaardag verordonneerd te
verschijnen voor een bespreking over het probleem van het
Latijn en Grieks, een eufemisme voor een bezuinigingsoperatie.
Hij had eerst gedacht zich eraan te onttrekken en net zoals de
andere vijftientig jaar dat hij bij Onderwijs en Wetenschap-
pen werkte aan het eind van de ochtend het departement te
verlaten om zijn verjaardag thuis verder te vieren. De term in
het Rijksambtenarenreglement dat de ambtenaar op zijn ver-
jaardag 's middags vrijaf kon nemen 'als de dienst het toestond'
had hij tot nu toe in zijn voordeel kunnen interpreteren. Dit keer
was er geen ontkomen aan. Hij had overwogen zijn plaatsver-
vanger te zenden, maar daarvoor stond er teveel op het spel. Dr.
Berggraaf had naar huis gebeld en zijn echtgenote gevraagd
hem tegenover de visite die traditiegetrouw 's middags kwam,

te verontschuldigen.

'De staatssecretaris wordt pas om drie uur terugverwacht. Hij
heeft een lunchbespreking. De secretaris-generaal is ook mee,'
zei de kamerbewaarder die verbaasd was dat dr. Berggraaf om
twee uur was besteld. De secretaresse van de staatssecretaris
kwam geagiteerd haar kamer uit en vertelde dat ze vanochtend
had geprobeerd de verschuiving van de afspraak door te geven,
maar dat niemand op de hele directie de telefoon had opgeno-
men. Dat kon kloppen omdat dr. Berggraaf, zoals de gewoonte
was met zijn medewerkers zijn verjaardag had gevierd. De tele-
foons mochten dan niet worden opgenomen. Hijzelf deelde
gebak uit, terwijl zijn plaatsvervanger als vanouds een geestig
toespraakje hield. 'De enige die echt een probleem heeft met
Grieks en Latijn is de staatssecretaris zelf,' had hij gezegd,
waarmee hij had verwezen naar het lage ontwikkelingsniveau
van de man. Verder dan een paar jaar MULO was hij nooit
gekomen.

DIENST
Ministerie van Onderwijs
en Wetenschappen

Vanaf de gaanderij staarde dr. Berggraaf naar beneden. De
kolossale toegangshal met zijn donkere natuurstenen vloer
imponeerde hem nog steeds. Midden in de hal stond een lange
kloostertafel van donker hout met twee bronzen offerschalen.
Door de dunne kolommen die het plafond steunden gaf het
geheel met enige fantasie de indruk van een Griekse tempel.
Het glasmosaïek rondom de deur van de ministerskamer die in
het midden van de gaanderij lag, moest nog eens bevestigen dat
het om hogere zaken dan geld ging op het departement. In

toga's gehulde figuren vormden zinnebeelden voor 'Onderwijs', 'Kunsten' en 'Wetenschappen'. Sinds de kunsten waren overgebracht naar een departement dat zich ook met iets volks als recreatie bezighield, was het met het departement langzaam maar zeker de verkeerde kant uitgegaan, dacht dr. Berggraaf bij zichzelf. Hij was directeur van een eenheid die zorgde voor de scholen voor vwo en de laatste jaren had hij bijna niets anders moeten doen dan zijn scholen beschermen tegen de vulgariserende middenschoolgedachte. Door alle financiële perikelen was er nu opeens ook een gevaar uit een andere hoek komen opdagen.

Dr. Berggraaf liep door naar de anti-chambre aan het eind van de gaanderij, maar kon zich niet weerhouden om even te genieten van het portret van oud-minister Rutten dat door Carel Willink was geschilderd en tussen olieverfschilderijen van andere voormalige bewindslieden hing. De kunstenaar was duidelijk geïnspireerd door klassieke opvattingen en had het wilskrachtige karakter van de minister goed weten te treffen. Voor staatssecretaris Cornelis Gorter zou hier geen plaats zijn. Om te beginnen werden er van staatssecretarissen hoogstens houtskoolportretten gemaakt die elders een plekje kregen, maar vanwege zijn niveau verdiende Gorter dat al nauwelijks. Tot verrassing van iedereen, inclusief hijzelf, was hij in het staartje van de laatste kabinetsformatie staatssecretaris voor het voortgezet en het wetenschappelijk onderwijs geworden. Als Kamerlid voor het CDA had hij jarenlang zitten azen op een post bij Landbouw en Visserij, waar hij goed zou passen vanwege zijn achtergrond als zoon van een boer, maar meer ambitieuze partijgenoten hadden dat altijd weten te voorkomen. Gorter was een boomlange vent die voornamelijk om zijn drankzucht bekend stond, maar hij steunde wel loyaal alle Christendemocratische standpunten.

De eerste maal dat dr. Berggraaf hem in zijn nieuwe functie had ontmoet, bleek dat Gorter hardhorend was. Het gesprek verliep daardoor nogal schreeuwerig, wat dr. Berggraaf niet beviel. Bovendien werd hij door Gorter als 'meneer' aangesproken, terwijl iedereen wist dat hij op het gebruik van zijn doctorstitel stond. Zelf praatte dr. Berggraaf het liefst op zachte toon. Dat was een overblijfsel uit de tijd dat hij leraar klassieke talen was geweest. Enerzijds deed hij het om zijn stem te sparen, anderzijds om de leerlingen te dwingen naar hem te luisteren. Dat bleek op het departement ook van pas te komen. Alleen had Gorter er heel anders op gereageerd en tot drie maal toe 'wat zeg je, man?' geroepen. Hij was 'als kind door de meester te vaak om zijn oren geslagen, omdat hij weer eens niet oplette'. Eindelijk had hij nu de gelegenheid om terug te slaan, had hij daar bulderend van de lach aan toegevoegd. Dr. Berggraaf kon het niet waarderen, maar de secretaris-generaal had smakelijk meegelachen. Diens voornaamste taak was dan ook om de staatssecretaris in het gareel te houden. Vooral uitgebreid tafelen kwam de stemming van de staatssecretaris ten goede. Het werd al snel bekend dat men maar beter geen afspraken in de middag kon maken met hem, omdat een lunch altijd uitthiep.

DIENTST
Ministerie van Onderwijs
en Wetenschappen

Tegen drieën kwam de kamerbewaarder vertellen dat de chauffeur van de staatssecretaris had gebeld met de mededeling dat het wel halfvier kon worden. 'De heren waren bijna aan het dessert toe.'

Dr. Berggraaf had het laatste half uur al steeds vaker op zijn horloge gekeken en belde nu opnieuw zijn echtgenote om te zeggen dat hij wel eens op de gebruikelijke tijd zou kunnen thuiskomen. Hij werd alvast gefeliciteerd door zijn dochter die Italiaans studeerde en kreeg nog sterkte toegewenst. Bij de anti-chambre liep hij een van de medewerkers van de secreta-

ris-generaal tegen het lijf. 'O tempera, o mores,' zei de man. Dr. Berggraaf kende zijn Cicero en moest glimlachen.

'Vigilate deo confidentes,' antwoordde hij en citeerde de wapenspreuk die vroeger de kanonnengieterij had gesierd, op de plek waar nu het departement stond. Het was inderdaad tijd dat de gelovigen op hun tellen pasten. Hij had eraan gedacht het citaat in zijn nota op te nemen, waarin hij wederom had uitgelegd dat de afschaffing van het Grieks en Latijn op scholen voor vwo weliswaar tot bezuinigingen leidde, maar dat dat tegelijkertijd de vernietiging betekende van veel waar onze cultuur op steunde. Tenslotte had hij er vanaf gezien omdat een vorige maal een citaat alleen maar ayerechts had gewerkt. Hij had Homerus aangehaald in het Grieks. Dezelfde medewerker van het bureau van de secretaris-generaal had nog behulpzaam de vertaling in de marge van de nota aangebracht, maar de staatssecretaris was in woede ontstoken. Het Grieks kon hij niet lezen en de strekking van de vertaling begreep hij niet. Dr. Berggraaf kreeg een onderzoek van Interne Zaken te verduren hoe hij aan de bol met Griekse letters voor de schrijfmachine van zijn secretaresse was gekomen. Gelukkig bleek dat die via hetzelfde Interne Zaken was besteld in verband met correspondentie met Griekenland over werkweken van gymnasia, waarbij het departement bemiddelde.

'Is de staatssecretaris nog niet terug?' vroeg de medewerker. 'Het zal erom spannen. Hij is in ieder geval vastbesloten dat de middelen voor het computeronderwijs er komen.'

Daar was het hele drama mee begonnen. De staatssecretaris wilde het gebruik van de computer in het onderwijs sterk bevorderen. Het punt was dat de kosten per school neerkwamen op uitbreiding van het lerarenkorps. Het was onduidelijk wie er als eerste had gesuggereerd dat er wel wat 'dor hout' viel te kappen in de lessentabel, maar dr. Berggraaf was ervan overtuigd dat een van de ambtenaren die voorstander van de computer was systematisch tegen de staatssecretaris over 'oude talen' had gesproken.

Dr. Berggraaf sprak zelf altijd over de klassieke talen, maar nadat de staatssecretaris door had dat er scholen waren die bijna een-derde van de lessen aan deze oude talen besteedden, was er geen houden meer aan geweest. Hij werd verplicht een nota te maken waarin de gevolgen van afschaffing werden beschreven, vooral in financiële termen. In het begin had dr. Berggraaf het vraagstuk ingewikkelder kunnen maken door slinks de universiteiten erbij te betrekken. Hij had retorisch gevraagd of het soms ook de bedoeling was om de studie in de klassieke talen af te schaffen. Het gevolg was echter dat de staatssecretaris de vrijheid had genomen om de universiteiten af te ruilen tegen het voortgezet onderwijs.

Dr. Berggraaf zag zijn collega van het wetenschappelijk onderwijs de gaanderij opkomen. Het was een van zijn frustraties dat niet hij die functie had gekregen, maar iemand die nota bene als waterstaatkundig ingenieur was opgeleid. Na de opheffing van de eenheid die zich met Oceanografisch onderzoek bezighield was de man overgeplaatst naar deze nieuwe stoel die door pensionering was vrijgekomen en die dr. Berggraaf voor zichzelf had gereserveerd als sluitstuk van zijn loopbaan. Het kostte hem moeite om de collega als een medestander te zien in de strijd tegen de barbaren.

'Zo, daar zien we elkaar weer,' zei de man. Tot zijn ergenis zag dr. Berggraaf dat hij weliswaar een stropdas omhad, maar het bovenste knooppje van zijn overhemd had losgemaakt. Zo verscheen men niet bij een staatssecretaris.

'Ik heb alle vakgroepen moeten inventariseren, inclusief studentenaantallen en de formatie van het wetenschappelijk personeel. We hebben uitgerekend dat elke student die het offerblok op gaat de staat 7500 gulden bespaart. Maar gelukkig hebben we nog een geheim wapen in de strijd kunnen brengen.'

Voordat dr. Berggraaf had kunnen vragen wat hij daarmee bedoelde, werden ze onderbroken door de secretaris-generaal. Hij had een lichtrood aangelopen hoofd en sedert de lunches van staatssecretaris Gorter was hij zichtbaar aangekomen. De

donkere costuums die hij altijd droeg begonnen op de schouders te trekken en zijn buik drong zich steeds meer over zijn broekband heen.

'Goedenmiddag heren en u alsnog gefeliciteerd doctor Berggraaf, alhoewel het een rare dag is om gelukwensen uit te delen. Wat een ontzetting. Ik waarschuw u maar vast, het humeur van de staatssecretaris is beneden alle peil. Wat een ramp was deze lunch. We werden letterlijk gedwongen om met de Griekse ambassadeur te gaan eten. Iemand had hem aangepraat dat we bezig waren de studie in het Grieks te verbieden.'

De collega van het wetenschappelijk onderwijs gaf dr. Berggraaf een veelbetekende knipoog en het drong tot hem door wat het geheime wapen inhield.

'U moet trouwens de hartelijke groeten van hem hebben dr. Berggraaf. Volgens de ambassadeur heeft u zich heel veel ingespannen voor de Griekse cultuur. U begrijpt natuurlijk dat de staatssecretaris nu denkt dat u overal achter zit.'

De secretaris-generaal legde zijn hand op de arm van dr. Berggraaf beduidde dat ze naar de vergaderzaal moesten gaan.

'Ik wil u adviseren uw nek niet verder uit te steken in het komende gesprek,' zei hij.

DIENTST
Ministerie van Onderwijs
en Wetenschappen

Staatssecretaris Gorter zat al in het midden achter de lange tafel toen ze de vergaderzaal binnenkwamen. Dr. Berggraaf wierp een blik op de staande klok en hoopte dat hij met een uur thuis kon zijn. De klok was aan de bovenkant versierd met twee bazuinspelers met in het midden Atlas die de wereld torste. Dr. Berggraaf zuchtte diep en nam aan de overkant van de tafel tegenover de staatssecretaris plaats.

'Ah, meneer Berggraaf,' brulde hij. 'U weet nog al veel van Griekenland, nietwaar? Weet u wat retsina is?'

Dr. Berggraaf had al iets veel ergers verwacht, maar voordat hij had kunnen antwoorden dat het om een inheemse harsachtige wijn ging, was de staatssecretaris hem voor.

'Ik zal het u zelf zeggen. Het is wijn die niet te drinken is, maar toch kreeg ik mijn glas iedere keer opnieuw vol. Mij hoeft u niet meer wijs te maken dat Griekenland de bakermat van de beschaving is, geef mij maar een goede Franse wijn.'

De secretaris-generaal kuchte. 'Staatssecretaris, ik ben bang dat uw schema al behoorlijk in de war is geraakt. Misschien is het goed dat we meteen over de kwestie zelf beginnen. Ik heb begrepen dat u uw standpunt hebt bepaald.'

De staatssecretaris had graag nog over wijn uitgeweid, een onderwerp waar hij wonderwel veel van wist, maar hij knikte. 'Ja, dat klopt,' zei hij. 'Laat ik om te beginnen zeggen wat mijn opvatting is en dan heb ik het vooral tegen u, meneer Berggraaf. Ik heb er genoeg van te horen dat onze cultuur alles te danken zou hebben aan die oude Grieken en Romeinen. Ik heb altijd geleerd dat ons richtsnoer de Bijbel is en dat we daar naar moeten leven en ik heb geen behoefte aan andere opvattingen.'

Hij woof dr. Berggraaf weg.

'Ik heb bovendien geen behoefte aan onverwachte uitnodigingen van de Griekse ambassadeur, die u goed schijnt te kennen. Ik zeg niet dat u hem hebt opgestookt, maar de volgende keer laat ik wel alles uitzoeken, als me weer zoiets overkomt. We zitten met een hele simpele zaak. Ik heb drie miljoen nodig voor die computers en ik heb u ruim de tijd gegeven om een oplossing te vinden. U mocht het van mij bij de universiteiten weghalen of bij de middelbare scholen, maar tot nu toe heb ik alleen onvolledige informatie gehad of tegenwerking.'

Staatssecretaris Gorter keek dr. Berggraaf en zijn collega kwaad aan.

'Thermopylae,' mompelde dr. Berggraaf zachtjes.

'Om eindelijk iets te doen, heb ik een besluit genomen,' zei de staatssecretaris.

Iedereen wachtte gespannen af, maar staatssecretaris Gorter leek nog niet van plan het besluit mee te delen. Hij keek zoekend naar de secretaris-generaal, die zijn keel schraapte.

'De staatssecretaris heeft besloten de universiteiten voorlopig niet aan te slaan,' zei de secretaris-generaal toen en kuchte opnieuw.

'Verder worden Latijn en Grieks facultatieve vakken. Van afschaffing dus geen sprake,' zei hij er vlug achteraan, omdat hij zag dat dr. Berggraaf wou losbranden.

Toen hij de gelegenheid kreeg om iets te zeggen merkte dr. Berggraaf dat hij van de emotie even zijn stem kwijt was en op het moment dat het weer ging, kwam de kamerbewaarder binnen die de staatssecretaris een briefje in de hand duwde.

Staatssecretaris Gorter las het en stond abrupt op. Zonder zich te verontschuldigen verliet hij de vergaderzaal.

'Ik heb er voor moeten vechten dat het facultatief werd in plaats van een volledige afschaffing,' zei de staatssecretaris-generaal.

Door zijn lange ambtelijke ervaring wist dr. Berggraaf een echte vijand te herkennen. Hij wou zo snel mogelijk weg om onderhands de lerarenorganisaties in te kunnen lichten. Zwijgend zaten ze op de terugkeer van de staatssecretaris te wachten, maar die bleef weg. De secretaris-generaal ging op onderzoek uit en bleef vervolgens ook weg.

Het wachten begon de anderen tenslotte ook te lang te duren. Voor deur van de vergaderzaal kwamen ze de secretaris-generaal tegen die gehaast op weg was naar zijn eigen kamer.

'Politieke problemen,' riep hij tegen dr. Berggraaf. 'We moeten de bespreking afbreken, maar de staatssecretaris komt er vast op terug. Als hij door deze problemen heenkomt,' zei hij meer tegen zichzelf er achteraan.

DIENTST
Ministerie van Onderwijs
en Wetenschappen

De visite begon spontaan 'Jo vivat' te zingen toen dr. Berggraaf met zijn actentas in zijn hand in de deuropening van de salon verscheen. Zijn vrouw kwam met een taart aan waarop in Romeinse cijfers LVI stond. Ze aarzelde om de taartschep in zijn hand te drukken, toen ze zijn gezichtsuitdrukking zag. Zijn zoon drong zich langs zijn moeder heen.

'Hallo, pa. Hartelijk gefeliciteerd. Is mijn cadeau dan toch niet op tijd op het departement aangekomen?'

Dr. Berggraaf keek geïrriteerd. 'Op het departement? Ik was de hele middag bij de staatssecretaris.'

'Oh, dan moet u het helemaal gekregen hebben.'

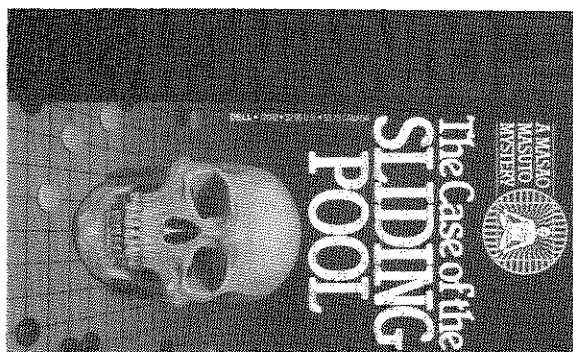
'Maak je vader nog niet meer in de war,' zei de vrouw van dr. Berggraaf.

'We hebben hem te pakken, pa,' zei zijn zoon. 'Die staatssecretaris Gorter van jullie heeft jarenlang zijn rente op zijn spaartegoeden verzwegen en we hebben de indruk dat hij ook geld in het buitenland heeft uitstaan. Twee medewerkers van ons zijn vanmiddag bij hem langsgegaan. Als het een beetje meezit, bent u hem binnenkort kwijt. Dit kan hem politiek zijn nek breken. Zo ziet u dat een baan bij de Belastingen ook zijn goede kanten heeft.'

De zoon van dr. Berggraaf had niet naar de universiteit gewild, maar had na zijn eindexamen een baan bij de Belastingdienst geaccepteerd. Sinds enkele jaren werkte hij bij de FIOD, in een leidinggevende functie.

'Ik zat te piekeren wat ik u nu weer voor uw verjaardag moest geven,' zei hij.

Dr. Berggraaf voelde een blijheid die hij de afgelopen tijd niet had gekend. Hij wilde enthousiast de taart aanpakken, waarmee zijn vrouw nog steeds in haar handen stond. Helaas vergat hij dat hij zijn actentas nog steeds vasthield. Hij zwiepte met de tas de taart uit haar handen. In de verwarring zette de visite opnieuw 'Jo vivat' in.

Kort Amerikaans

Detectiveboeken betekenen vaak serie-werk en de grote kunst is om een boek zodanig te verpakken dat het al van verre de lezer attent maakt op een nieuwe aflevering van een reeks. De ontwerpers pikeren iedere keer opnieuw over de beste benadering. Bij Cornell Woolrich is de ingenieuze oplossing gevonden van een bijna pikzwarte omslag met neon-letters.

Voor de belevenissen van Inspecteur Masuto is meer op het klassieke recept teruggegrepen. Dat houdt in dat er een vast stramien in de titel zit. De schrijver heeft klakkeloos Eric Stanley Gardner nageaapt met *'The case of...'* Verder moet uiteraard de hoofdpersoon worden vermeld. In dit geval een Zen-Boeddhist, een zgn. Nisei, dat wil zeggen een Amerikaan die uit Japanse migrantenouders is geboren. Grote probleem is hier de lange auteursnaam, maar heel slim is die verticaal geplaatst. Hij krijgt daardoor meer een vormfunctie. Uiteindelijk zal natuurlijk de inhoud het moeten doen (en die valt niet mee)

Titel	Thema	Sex	Geweld	Opvoedende waarde	Oordeel
Eric Ambler <i>A kind of anger</i> Fontana, VD, 10,50	Nederlandse journalist betrokken bij moord op Irakkes	Niet de moeite waard	Sporadisch	Handel gaat vóór alles, zeer vóór principes	Redelijk goede Ambler (WV)
N.J. Crisp <i>The Brink</i> Pocket, VD, 13,30	Topsion moet het Westen redden	Je hoeft het er niet speciaal voor te kopen	Forse hoeveelheid	Politieke prietpraat van auteur	Middelmaat van het spionagegenre (HKO)
E.V. Cunningham <i>The case of the sliding pool</i> Dell, VD, 11,50	Traditionele puzzel met Japanse speurder als variant	Veel onthouding	Wel de gevolgen, maar niet de daad	Veel gepraat over Japanse tradities	Rommelige puzzeldetective met exotisch sausje (TC)
Ken Follett <i>The man from St. Petersburg</i> Signet, VD, 13,30	Anarchist wil door aanslag Rusland buiten WO I houden	Toegelicht aan het verschil tussen echtgenoot en minnaar	Blijft zeer binnen de perken	Aardig tijdsbeeld van hogere klassen in de Suffragettes-periode	Spannend verhaal met goede intrige (BR)
C.W. Grafton <i>The rat began to gnaw the rope</i> Perennial, NL, 11,50	Corrupte jonge advocaat speelt voor hard-boiled detective	De hoofdpersoon komt niet verder dan het begin	Aanslagen op de gezondheid zorgen voor afleiding	Eerlijk duurt het langst en levert nog geld op ook	Heel aardig (FH)
Emma Lathen <i>Banking on death</i> Pocket, VD, 11,50	Erfenis kwestie veroorzaakt ellende	Enkele zoenen	Eén moord	De erfeniswetgeving in de USA wordt behandeld	Weinig emerverend vakwerk (HKO)
Emma Lathen <i>Green grow the dollars</i> Pocket, VD, 11,50	Verbeten gevecht om patent op een super-tomaat	Geen spoor	Eén moord en een moordpoging	Introductie in de plantengenetica	Aardig idee, maar traag uitgewerkt (HKO)
Norman Lewis <i>Cuban passage</i> Pantheon, VD, 11,50	Britse tiener zoekt volwassenheid aan vooravond revolutie	Moeder doet het met Cubaanse gangster	Zoon begaat ongestraft lelijke moord	Vader weet het beter	Middelmatig maakwerk in onduidelijk genre (BV)
Jonathan Ryder <i>Treyne</i> Granada, VD, 13,50	Strijd tegen almachtig militair-industrieel complex	Geen	Functioneel	De democratie is een kostbaar bezit	Goed geschreven, maar erg uitgesponnen in 446 pagina's (HKO)
Patricia Wentworth <i>Anna, where are you?</i> Coronet, VD, 10,50	Miss Silver speelt naar verdwenen vrouw	Wordt alleen op gezinspeeld	Niet dominant	Schijn bedrijf	Gemeenschap van excentriekelingen boeiend beschreven (HKO)
Cornell Woolrich <i>Deadline at dawn</i> Ballantine, VD, 8,95	Bekende race tegen de klok van onschuldig verdachte	Veel liefdijk gezucht	Geestelijke kwelling door valse beschuldiging	Kijk uit voor de slechte grote stad	Heel charme door stijl en ambiance van de jaren 40 en 50 (GJT)

THRILLERS & DETECTIVES BESTELFORMULIER

Stuur de onderstaande boeken aan:

NAAM: _____

ADRES: _____

PLAATS: _____

	SCHRIJVER	TITEL
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		

bedrag boeken extra voor verpakking en verzending totaal

Kosten van verpakking & verzending zijn:

voor bestellingen
tot f 25,—: f 3,50
tussen f 25,— en f 50,—: f 2,75
boven f 50,—: f 2,—

Als betaling heb ik bijgesloten een girobetaalkaart/een betaalcheque van de banken t.n.v. Thrillers & Detectives postgiro 5013940, Amsterdam

De bestelling wordt via de PTT bij u bezorgd

NB: Alle boeken zijn ook gewoon via iedere boekwinkel te koop

SIGNALEMENT

Thrillers & Detectives is een uitgave van Verzendboekhuis De Thriller. Het verschijnt 5 maal per jaar in de maanden januari, maart, juni, september en november. Een abonnement voor 5 nummers kost f 13,45 (voor België f 6,— extra) over te maken op postgiro 5013940 tnv Verzendboekhuis De Thriller te Amsterdam. Een abonnement gaat met het eerstvolgende nummer in.

Voorgaande nummers zijn te verkrijgen door overmaking van f 3,50 per nummer (incl. extra porto). Sommige nummers zijn uitsluitend als fotocopie nog te krijgen. Geef aan als men dit niet wenst.

Alle boeken die in Thrillers & Detectives worden besproken, zijn in iedere boekhandel te krijgen en desgewenst ook via Thrillers & Detectives leverbaar. De bestelbon op de voorlaatste pagina kan hiervoor (als voorbeeld) dienen.

Een abonnement dient vooruit te worden betaald. Maak hiervoor zoveel mogelijk gebruik van de toegezonden acceptgiro. Het zenden

van een rekening kost f 1,25 aan administratiekosten.

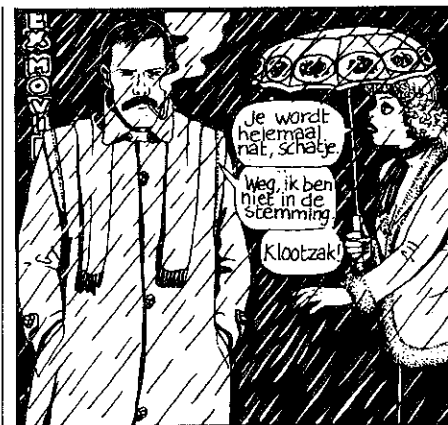
Thriller & Detectives is op diverse plaatsen los te koop. De prijs wordt door de wederverkoper vastgesteld met een minimum van f 3,25 (België f 4,50).

Aan dit nummer werkten mee: Dick van den Bosch, Martijn Daalder, Frits Hoorweg, Hans Knegtman, Hans Kooijman, Coeffe Leeman, Beatrijs Ritsema, Maria van Rooijen, Ed Schilders, Gert-Jan Thomassen, Bert Vuijsje en Wim Voster.

Eindredactie: Theo Capel
Vormgeving: Steije Raviez
Grafische verzorging: GCA Drukwerk

Alle correspondentie te richten aan: Thrillers & Detectives, p/a Nic. Maesstraat 139hs, 1071 PX Amsterdam

VD: importeur van Ditmar
NL: importeur Nilsson & Lamm

Kijk uit je Doppen

Tot vorig jaar was de Italiaan **Vittorio Giardino** met zijn *private eye*-strips aan de Nederlandse aandacht ontsnapt. Nu, ruim een jaar na het verschijnen van een vertaalde bundeling van de Sam Pezzo-verhalen, is Giardino een gevestigde naam in het kleine Nederlandse stripwereldje. Hij verdient echter meer. **Sam Pezzo**, is een verrassend goede en originele private eye-strip en Hongaarse Rhapsodie, een spionageverhaal zonder Pezzo, was zeldzaam knap en ongetwijfeld het beste stripalbum van 1982.

Het opvallende is dat Giardino als tekenaar totaal onopvallend is. Hij tekent goed en doelmatig, met een goed oog voor details. De sobere tekeningen blijken het volmaakte vervoermiddel voor schitterende scenario's die in veel opzichten aan Raymond Chandler doen denken.

Pezzo (Italiaans voor 'gek') is een shlemiel, een niet al te briljante privé-detective in een naamloze grote stad. Hij incasseert meer dan hij kan uitdelen en loopt rond in een criminele en gewelddadige maatschappij, bevolkt door extreme en schilderachtige figuren. De hoofdpersoon, die het verhaal vertelt drukt zich kernachtig en tough uit *'Voor zulke ogen als de jouwe moesten ze een wapenvergunning eisen.'* Evenals collega Marlowe lijkt Pezzo de enige normale persoon in een dolgedraaide wereld. Giardino geeft zijn verhalen ook een (hard) humoristische kantje mee, door bij voorbeeld een boef met een weggeslagen neus 'Pinokkie' te noemen. De intriges die hij verzint, zijn vaak beter dan die van Chandler. De afloop van de korte verhalen zullen zelfs de ervaren lezer verrassen.

Hongaarse Rhapsodie verschilt aanmerkelijk van de Sam Pezzo-verhalen. Het is om te beginnen in kleur en de tekenaar heeft veel meer zijn best gedaan op een prachtig afgebeeld vooroorlogs Boedapest. Het is een lang en ingewikkeld verhaal (96 bladzijden) met twee Geheime Duitse diensten, Russen, free-lance agenten en onderling wantrouwe Fransen die het de hoofdpersoon Max Fridman en de lezer niet gemakkelijk maken. Het klopt echter allemaal precies zonder onwaarschijnlijk te worden en opnieuw laat de tekenaar zijn strip bevolken door een prachtige collectie personages die ondanks de meest ongebruikelijke karaktertrekken geloofwaardig blijven.

Martijn Daalder

Vittorio Giardino:
De Valstrik, twee avonturen van Sam Pezzo, deel 6 van de Mondria Zwart-wit reeks f 19,50
Beroep Bastaard, Sam Pezzo deel 1, f 6,55
Hongaarse Rhapsodie, f 22,50.
Uitgeverij Mondria

In het novembernummer: Sex en Geweld van Jef Geeraerts. Jacques Post over Raymond Chandler